

Jaana Koskela, Heidi Nurminen, Niina Partanen

Tarpeellisia ihmisiä -esittelyvideo yhteiskehittelyllä Helsingin Klubitalolla

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Toimintaterapeutti (AMK)
Toimintaterapian koulutusohjelma
Opinnäytetyö
10.4.2015

Tekijät Otsikko	Jaana Koskela, Heidi Nurminen, Niina Partanen Tarpeellisia ihmisiä -esittelyvideo yhteiskehittelyllä Helsingin Klubitallolla
Sivumäärä Aika	29 sivua + 6 liitettä 10.4.2015
Tutkinto	Toimintaterapeutti AMK
Koulutusohjelma	Toimintaterapian koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Toimintaterapia
Ohjaajat	Toini Harra, yliopettaja Anja Sario, lehtori
<p>Nykyiset mielenterveyspalvelut eivät pysty vastaamaan nuorten mielenterveyskuntoutujien kaikkiin tarpeisiin. Helsingin Klubitallolla on vastaamassa yhteiskunnalliseen haasteeseen lisäämällä toimintansa näkyvyyttä. Helsingin Klubitallon toiveena oli saada toiminnastaan kertova esittelyvideo, jonka avulla houkuteltaisiin toimintaan mukaan enemmän 18—35-vuotiaita nuoria aikuisia. Esittelyvideon valmistusprosessin avulla oli tarkoitus tarjota Klubitallon jäsenille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omiin toimintamahdollisuuksiinsa. Esittelyvideon nimi ”Tarpeellisia ihmisiä” syntyi jäsenten kanssa käydyn keskustelun pohjalta.</p> <p>Teoreettiseksi viitekehikseksi valitsimme terapeuttisen yhteistoiminnan ja menetelmänä käytimme yhteiskehittelyä. Terapeuttinen yhteistoiminta on teoria, jota voidaan hyödyntää osallistumisen vahvistamisessa käytännön kehittämistyössä. Se on kehitetty yhteistyössä toimintaterapeuttien kanssa ja on sovellettavissa erilaisiin asiakassuhteisiin toimialasta riippumatta. Yhteiskehittely on lähestymistapa, joka mahdollistaa kaikkien toimijoiden tasa-arvoisen osallistumisen tekemiseen roolista tai asemasta riippumatta.</p> <p>Tulokset on arvioitu terapeuttisen yhteistoiminnan teorian ja yhteiskehittelymenetelmän avulla. Helsingin Klubitallolla toteutetusta yhteiskehittelystä tehtyjen havaintojen ja osallistujilta kerätyn palautteen perusteella voidaan todeta, että toimintaan osallistuneet jäsenet saivat yhteiskehittelyprosessista osallistumisen kokemuksia. Yhteiskehittelyn hyöty oli yksittäisten jäsenten hyvinvoinnin vahvistuminen. Opinnäytetyön aikana kasvoi ymmärrys siitä, että osallistumisen kokemus on erilainen eri ihmisillä. Passiivisena olemisena näyttäytynyt toiminta saattoi olla henkilölle merkityksellinen osallistumisen ja osallisuuden kokemus. Valmis esittelyvideo on katsottavissa Helsingin Klubitallon internetsivuilta.</p>	
Avainsanat	nuoret aikuiset mielenterveyskuntoutujat, osallistuminen, osallisuus, terapeuttinen yhteistoiminta, yhteiskehittely

Authors Title	Jaana Koskela, Heidi Nurminen, Niina Partanen Introduction video by co-construction at Helsingin Klubitalo
Number of Pages Date	29 pages + 6 appendices 10 April 2015
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Occupational therapy
Specialisation option	Occupational therapy
Instructors	Toini Harra, Principal Lecturer Anja Sario, Senior Lecturer
<p>Today´s mental health services cannot meet all the needs of young adults in mental health rehabilitation. Helsingin Klubitalo is responding to social challenges by increasing the visibility. In this thesis the objective of Helsingin Klubitalo was to create a video demonstrating its purpose and activity. The aim is to get more young adults aged 18-35 to join the activities at Helsingin Klubitalo. The purpose was to provide an opportunity to participate in and influence one´s own scopes of action.</p> <p>Therapeutic collaboration was chosen as theoretical framework. The methodology was based on co-construction. Therapeutic collaboration reinforces the participation of a person in practical development activity. It has been created in co-operation with occupational therapists and it can be applied to different kinds of client relationships. The co-construction enables all participants to take equally part in the activity regardless of the role or the position of the person.</p> <p>The results have been evaluated by using the theory of therapeutic collaboration and the methodology of co-construction. The co-construction activity that we carried out at Helsingin Klubitalo showed us that the members participating in the activity experienced active involvement and sharing. The methodology of co-construction promoted and strengthened the well-being of single members. During the process of making the thesis it became clear that different people experience participation in different ways. What seemed to be passive and inactive behaving, could in fact be a significant experience of participation and involvement for the person. To watch the introduction video go to Helsingin Klubitalo website.</p>	
Keywords	young adult mental health rehabilitation client, participation, involvement, therapeutic collaboration, co-construction

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Klubitalon esittely	2
3	Teoreettinen tausta	4
3.1	Keskeiset käsitteet	4
3.2	Terapeuttinen yhteistoiminta	5
3.3	Yhteiskehittelymenetelmä	8
4	Esittelyvideon valmistusprosessin kuvaus	10
4.1	Taustatyö	10
4.2	Ideointi	12
4.3	Käsikirjoitus	15
4.4	Kuvaus ja editointi	17
4.5	Julkaisu ja palaute	18
5	Tulokset	20
6	Pohdinta	24
	Lähteet	28
	Liitteet	
	Liite 1. Keskustelun apukysymykset	
	Liite 2. Jäsenille merkitykselliset asiat aihealueittain jäseneltynä	
	Liite 3. Esittelyvideon taustarap	
	Liite 4. Käsikirjoituksen luonnos	
	Liite 5. Esittelyvideon käsikirjoitus	
	Liite 6. Kuvauslupa	

1 Johdanto

Helmikuussa 2015 Helsingin Sanomat uutisoi, että yli puolella syrjäytyneistä, työtä ja opiskelua vailla olevista nuorista on diagnosoitu mielenterveysongelmia (Grönholm 2015: 11). Helsingin Sanomien artikkelissa 3.1.2015 kerrotaan, kuinka mielenterveysongelmat ajavat ennätysmäärin alle 35-vuotiaita nuoria eläkkeelle. Vuonna 2013 mielenterveysyriiden takia siirtyi työkyvyttömyyseläkkeelle noin 2800 nuorta aikuista. Heistä 700 sai Keltalta kuntoutustukea, joka on määräaikainen työkyvyttömyyseläke ja jonka aikana pyritään selvittämään, onnistuisiko työhön paluu kuntoutuksen jälkeen. (Repo 2015: 10.) Nykyiset mielenterveyspalvelut eivät pysty vastaamaan mielenterveyskuntoutujien kaikkiin tarpeisiin, kuten työllistymiseen, koulutukseen, asumiseen ja syrjäytymisen hallintaan. Näihin kuntoutujien tarpeisiin vastaavat klubitalot, jotka tarjoavat kuntoutujien yksilölliset tarpeet huomioiden työelämän taitojen kehittämistä ja tukea ammattikoulutukseen. Ne myös järjestävät siirtymätyötä ja tuettua työllistymistä yhdessä työnantajien kanssa. (STT 2014.)

Psychiatric Rehabilitation Journal (2012) julkaisi artikkelin Yhdysvalloissa kahden Klubitalon toteuttamasta ohjelmasta, jonka pyrkimyksenä oli kehittää näiden Klubitalojen toimintaa ja tarjota tukea nuorille aikuisille mielenterveyskuntoutujille. Ohjelman tarkoituksena oli vastata nuorten tarpeisiin ja osoittaa nuorille heidän tarvitsemiansa palveluita. Näissä ohjelmissa ryhmä nuoria sai itse kertoa mielipiteensä ja kehittää toimintaa. Havainnot osoittivat, että nuoret aikuiset ovat sitoutuneempia, kun he pääsevät itse luomaan strategioita ja vaikuttamaan omiin toimintamahdollisuuksiinsa. Käytetyt strategiat ovat siirrettävissä myös muihin palvelumalleihin. (McKay — Osterman — Shaffer — Sawyer — Gerrard — Olivera 2012: 181—187.)

Tämän opinnäytetyön työelämäyhteistyökumppanina on Helsingin Klubitalo Sörnäisissä. Talo tarjoaa helsinkiläisille mielenterveyskuntoutujille päivittäin kuntouttavaa työpainotteista toimintaa. Jäsenet ja henkilökunta halusivat saada internetsivuilleen Klubitalon toiminnasta kertovan esittelyvideon, jonka avulla houkuteltaisiin toimintaan mukaan enemmän 18—35-vuotiaita nuoria aikuisia. Esittelyvideon valmistusprosessin avulla on tarkoitus tarjota Klubitalon jäsenille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omiin toiminta-

mahdollisuuksiinsa. Helsingin Klubitalon toiveena ollut esittelyvideo toteutetaan yhteiskehittelyllä, joka mahdollistaa jäsenten oman äänen kuulemisen ja jäsenille merkityksellisten tekijöiden huomioimisen. Jäsenet voivat osallistua videon suunnitteluun ja toteutukseen haluamallaan panoksella missä työvaiheessa tahansa. Esittelyvideo toteutetaan yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun Mediatekniikan koulutusohjelman opiskelijoiden kanssa. Esittelyvideon nimi ”Tarpeellisia ihmisiä” syntyi jäsenten kanssa käydyn keskustelun pohjalta.

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehyksenä on käytetty terapeutista yhteistoimintaa ja menetelmänä yhteiskehittelyä. Terapeuttinen yhteistoiminta on teoria, jota voidaan hyödyntää osallistumisen vahvistamiseen toimialasta riippumatta käytännön kehittämistyössä (Harra 2014: 3). Yhteiskehittelymenetelmä mahdollistaa kaikkien toimijoiden tasa-arvoisen osallistumisen tekemiseen huolimatta siitä, missä roolissa tai asemassa he toimivat (Yhteiskehittelyllä hyvinvointia 2012: 9). Keskeiset käsitteet opinnäytetyössä ovat nuoret aikuiset mielenterveyskuntoutujat, osallistuminen ja osallisuus.

2 Klubitalon esittely

Kansainvälinen klubitaloliike Clubhouse International alkoi Yhdysvalloissa New Yorkissa vuonna 1948 pienen avohoitopotilaista koostuneen ryhmän aloitteesta, ja vuonna 1955 ryhmä palkkasi John Beardin johtajakseen. Beardin mielestä myös pitkäaikaisesta mielisairaudesta kärsineillä ihmisillä oli oikeus mielekkääseen työhön ja toimintaan. Hän uskoi, että mielenterveyshäiriöistä kärsivät ihmiset kykenevät kuntoutumaan toimiviksi yhteiskunnan jäseniksi sekä palaamaan työelämäänsä tuettuina. (Helsingin Klubitalo ry 2009.) Vuonna 2014 Fountain House -klubitaloja oli 340 eri puolilla maailmaa (Clubhouse International 2014).

Klubitalotoiminta on psykososiaalisen kuntoutuksen malli, joka poikkeaa perinteisestä mielenterveystyöstä. Klubitalon jäseneksi pääsee kuka tahansa 18–65-vuotias psyykkisesti sairastunut henkilö. Klubitalo ei tarjoa hoitoa eikä terapiaa, mutta kehottaa jäseniään ylläpitämään hoitosuhdettaan. (Järvikoski — Härkäpää 2011: 241.) Klubitalojen kuntoutusmalli määritellään klubitalotoiminnan kansainvälisissä standardeissa. Standardit

määrittelevät jäsenten perusoikeudet ja henkilökunnan eettiset ohjesäännöt. Jäsenyys on vapaaehtoinen ja aikarajoitteeton. Tämä tarkoittaa, että jäseniä ei velvoiteta osallistumiseen sopimuksilla, aikatauluilla tai säännöillä. (Helsingin Klubitalo ry 2009.) Klubitalon toiminnan lähtökohtana ovat jäsenten omat tarpeet. Klubitaloyhteisö luo jäsenilleen mahdollisuuden osallistumiseen ja vertaistukeen. Ympäristö tukee sosiaalisia taitoja ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita. Jäsenyys merkitsee osallistumista yhteisön arkipäivän toimintoihin omien kykyjen mukaan, kuten siivoukseen, ruuanlaittoon, hallinnollisiin töihin, kunnossapitotöihin ja uusien jäsenten perehdyttämiseen. Jäsenten työpanos on välttämätöntä toiminnan kannalta. (Järvikoski — Härkäpää 2011: 241—242.) Työpainotteinen päivä vastaa tavanomaisia työaikoja. Klubitalon sisäiset työt jaetaan kaksi kertaa päivässä, aamu- ja iltapäivän työnjaoissa. (Helsingin Klubitalo ry 2009.) Lisäksi klubitalo tukee jäsentensä työllistymistä ja opiskelua talon ulkopuolella. Siirtymätyön avulla pyritään tarjoamaan jäsenille kokemus työnteosta tavallisessa työssä. (Järvikoski — Härkäpää 2011: 241—242.) Klubitalolla on virkistys- ja vapaa-ajan toimintaa iltaisin ja viikonloppuisin (Helsingin Klubitalo ry 2009).

Ensimmäinen suomalainen klubitalo avattiin Tampereella vuonna 1995 ja Helsingin Klubitalo neljäntenä vuonna 1997. Nykyään Helsingin Klubitalon taustaorganisaationa toimii Etelä-Suomen Klubitalo-osaajat ESKOT ry. Vuonna 2014 Suomessa oli 24 klubitaloa, joilla oli yhteensä noin 5000 jäsentä. (Suomen Klubitalot ry n.d.) Helsingin Klubitalo on Kansainvälisen Klubitalojen kehittämiskeskuksen (International Center for Clubhouse Development, ICCD) jäsen sekä yksi maailman kymmenestä katto-organisaation koulutuskeskuksista. Helsingin Klubitalo tekee aktiivisesti yhteistyötä eri puolilla maailmaa olevien klubitalojen kanssa. Helsingin Klubitalon jäsenmäärä on yli 1000 ja päivittäinen kävijämäärä on noin 50 henkilöä. (Helsingin Klubitalo 2015.)

Opinnäytetyön työelämäyhteistyökumppanina on Helsingin Klubitalo. Yhteistyökumppanin rooli opinnäytetyössä on nimetä työntekijät, jotka toimivat yhteyshenkilöinä opinnäytetyöprosessin aikana sekä etsiä esittelyvideon tekemisestä kiinnostuneet jäsenet yhdessä opinnäytetyöntekijöiden kanssa. Helsingin Klubitalo tarjoaa tilat yhteiskehittelyyn ja esittelyvideon tekemiseen. Esittelyvideon lisäksi Helsingin Klubitalo saa käyttöönsä yhteiskehittelystä saatavaa tietoa, jota voi hyödyntää Helsingin Klubitalon toiminnan kehittämisessä.

3 Teoreettinen tausta

Sosiaali- ja terveyshuollon asiakkailta on suuri riski joutua kohtaamaan toiminnallista epäoikeudenmukaisuutta, sillä he tarvitsevat usein toisten ihmisten apua omassa toimintaympäristössään toimimiseen. Yhteistoiminta on yksi kuntoutumisen avaintekijä. (Harra 2014: 36–38.) Tästä syystä opinnäytetyön teoreettisena viitekehysenä on käytetty terapeutin yhteistoiminnan teoriaa ja menetelmänä yhteiskehittelyä. Opinnäytetyötä ohjaava teoria löytyi opinnäytetyön ohjaajan Toini Harran ehdottamana ja valikoitui viitekehykseksi työskentelyn aikana. Terapeutin yhteistoiminnan ja yhteiskehittelymenetelmän periaatteet sopivat yhteen klubitalon toimintaperiaatteiden kanssa. Terapeutin yhteistoiminta on toimintaterapian uusi teoria, joka mahdollistaa toimijoiden vastavuoroisen yhteistoiminnan. Se on laadittu toimintaterapian kontekstissa ja on sovellettavissa erilaisiin asiakassuhteisiin. Keskeiset käsitteet opinnäytetyössä ovat nuoret aikuiset mielenterveyskuntoutujat, osallistuminen ja osallisuus.

3.1 Keskeiset käsitteet

Mielenterveyskuntoutujalla tarkoitetaan henkilöä, jonka sairaus on hallinnassa ja joka on kuntoutumassa (Mielenterveyden keskusliitto n.d.). Mielenterveyskuntoutuja on oman sairautensa asiantuntija sekä vastuussa omasta elämästään. Vertaistuen ja ammattiauttajien avulla kuntoutuja pyrkii ymmärtämään ja suunnittelemaan elämäänsä. (Kuhanen — Oittinen — Kanerva — Seuri — Schubert 2010: 100–101.) Nuorilla aikuisilla tarkoitetaan alle 35-vuotiaita, joilla pitäisi olla edessään kymmeniä työvuosia, mutta vuosittain yhä suureneva joukko ei kykene pitkäkestoisesti työelämään mielenterveyssyiden takia (Repo 2015: 10). Mielenterveyspalveluiden lisääminen ei vähennä nuorten aikuisten haakeutumista eläkkeelle, sillä ne eivät tarjoa varsinaista parannusta eli työtä. Työ on tulevaisuuden uskoa ja itsetuntoa ylläpitävä tekijä. Sen puuttuminen voi merkitä henkilölle toisen luokan kansalaisuutta. Kaikki nuoret aikuiset tarvitsevat työtä, mutta nuorilla aikuisilla mielenterveyskuntoutujilla ei ole nyky-yhteiskunnassa paikkaa työelämässä. (Salokangas 2015: 113–114.)

Suomen perustuslain mukaan kansanvaltaan kuuluu yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan sekä elinympäristönsä kehittämiseen (Suomen perustuslaki 731/1999 § 2).

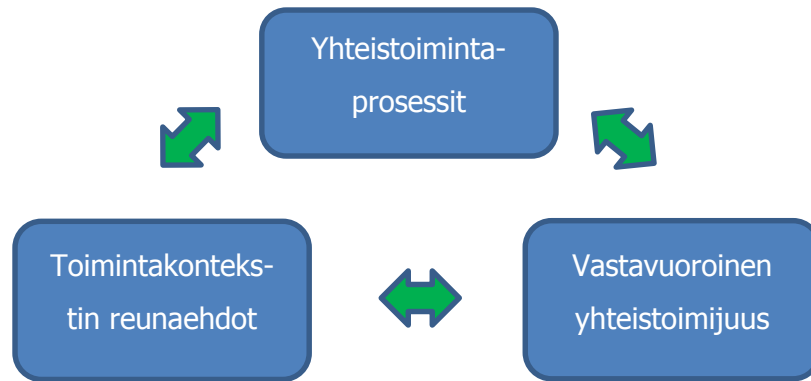
Sosiaalipalveluita säätelevässä laissa korostetaan, että asiakkaalle tulee antaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 § 8). Osallistuminen ja osallisuus ovat lähellä toisiaan ja niitä käytetään vaihtelevasti, vaikka käsitteiden välillä on merkitysero. Osallisuuden käsite painottuu enemmän kokemuksellisuuteen ja yksilön kiinnittymiseen yhteisöön, kun taas osallistuminen on toiminnallisempi käsite. Osallistumisella on tavallisesti viitattu mukanaoloon prosessissa, jossa asianosaisten kannalta tärkeitä asioita käsitellään tai toimeenpannaan. (Järvi 2006: 1–2.) Kansainvälisen toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokituksen (ICF) mukaan osallistuminen käsittää henkilön keskeiset elämänaalueet: itsestä huolehtimisen, kotielämän, kommunikoinnin, liikkumisen paikasta toiseen, henkilöiden välisen vuorovaikutuksen ja ihmissuhteet, yhteisöllisyyden, sosiaalisuuden ja kansalaiselämän. Yksilön osallistumisessa oman elämänsä toimintoihin on otettava huomioon, että toiminnat ovat hänelle merkityksellisiä ja tarkoituksenmukaisia. (Stakes 2011: 14–17, 229–230.) Toiminnallinen vieraantuminen tarkoittaa sitä, että ihminen ei koe toimintaansa merkitykselliseksi. Vieraantumiseen liittyy irrallisuuden ja ulkopuolisuuden kokemus; ihminen kokee, että hänellä ei ole paikkaa ja osallisuutta yhteisössä. (Hautala — Hämäläinen — Mäkelä — Rusi-Pyykönen 2013: 17.)

3.2 Terapeuttinen yhteistoiminta

Humphryn (2005) mukaan toimijoiden välinen yhteys syntyy havainnoimalla toisen toimintaa, aikomuksena tehdä sama asia, eikä toimijoiden välillä välttämättä tarvita sanallista vuorovaikutusta. Tätä kutsutaan toisen välityksellä koetuksi toiminnaksi. Yhteistoiminnan edellytykset jaetaan yhteiskunnallisiin, sosiaalisiin ja yksilöllisiin tekijöihin. Yhteisö luo jäsenilleen dynaamisia sosiaalisia toimintamahdollisuuksia, joihin he voivat osallistua. Myös ihmisten yksilölliset itseorganisoitumisen prosessit vaikuttavat yhteistoiminnan kehittymiseen. Toimintamahdollisuudet eivät tule ainoastaan yhteiskunnalta tai yhteisöltä annettuina, vaan toimijat voivat myös itsenäisesti järjestäytyä ja rakentaa omia toimintamahdollisuuksiaan. (Humphry 2005: 36–43.)

Terapeuttisella yhteistoiminnalla tarkoitetaan asiakkaan ja terapeutin yhdessä suunnittelemaa ja toteuttamaa mielekästä ja tarkoituksenmukaista tekemistä. Siitä syntyvä prosessi tuottaa osallistujille kyvykkyyttä, hyvää elämää ja hyvinvointia sekä lisää ihmisten

omia toimintamahdollisuuksia. Terapeuttinen yhteistoiminta rakentuu yhteistoimintaprosessista, vastavuoroisesta yhteistoimijuudesta ja toimintakontekstin reunaehdoista. Osatekijät ovat vastavuoroisessa suhteessa toisiinsa, eikä yhteistoiminta toteudu, jos joku osatekijöistä puuttuu. (Harra 2014: 184—185).

Kuvio 1. Terapeuttisen yhteistoiminnan välttämättömät osatekijät (Harra 2014: 185.)

Yhteistoimintaprosessiin kuuluu vastavuoroisen suhteen rakentaminen, keskusteleva harkinta ja muutoksen toteutus. Yhteistoiminnassa tarvitaan hyvän tahtomista toiselle, oikeudenmukaisuutta ja kohtuunmukaisuutta. Oikeudenmukaisuutta tarvitaan, jotta kaikki olennainen tieto kaikilta osallistujilta tulee tarkoituksenmukaisesti huomioiduksi ja arvioinnit perustuvat parhaan mahdollisen vaihtoehdon valitsemiseen. Hyvän tahtominen toiselle tarkoittaa myönteistä asennoitumista toista kohtaan sekä kiinnostusta ja halua yhdessä toimimiseen. Kohtuunmukaisuus tarkoittaa joustamista ja hyväksyntää. Terapeuttisessa yhteistoiminnassa terapeutti seuraa koko ajan tarkasti asiakkaan toimintaa, tekee ehdotuksia vaihtoehtoisista toimintatavoista ja tarvittaessa korjaa ja soveltaa tehtyjä suunnitelmia. Kohtuunmukaisuus ilmenee siinä, että terapeutti lähestyy yhä uudelleen asiakasta, vaikka hänen vuorovaikutusaloitteensa tulevat estetyksi sekä herkkyytenä kuulla asiakkaan hitaastikin muodostuvia ilmaisuja ja ottaa huomioon erilaisia käsityksiä. (Harra 2014: 135—136.)

Toimintakontekstin reunaehdot vaikuttavat terapeuttisen yhteistoiminnan toteutumiseen prosessin ja toimijoiden kautta. Terapeuttinen yhteistoiminta toteutuu toimintakontekstissa, joka muodostuu toimintaympäristöstä ja -kulttuurista. Organisaatio säätelee terapian reunaehdot, joihin terapeutin on työntekijänä sitouduttava. (Harra 2014: 82—99,

188.) Toimintakontekstissa ovat tyypillisiä ennalta-arvaamattomat tekijät, jotka saattavat häiritä toimintaa tai tuovat tilanteeseen sopivia ja tarpeellisia haasteita. Ammattilaisen mahdollisuudet ennakoita tilanteita ovat paremmat hänen omassa työskentely-ympäristössään kuin asiakkaan toimintaympäristössä. (Harra 2014: 188; Taylor 2008: 45—64.)

Yhteistoiminnan toteutumiseen vaikuttavat toimijoiden yksilölliset piirteet, kuten voimavarat, valmiudet, yhteistoimintahalukkuus ja osaaminen, jotka saattavat mahdollistaa tai estää yhteistoiminnan vaiheiden toteutumista. Asiakkaan valmiudet ja vahvuudet saataan yliarvioida yhteistoiminnassa, mikä voi aiheuttaa epävarmuutta vastuiden ja roolien suhteen. Yhteistoiminta on vaativaa ja haasteellista, eikä terveydenhuollon ja kuntoutuksen asiakkailla välttämättä ole siihen riittäviä valmiuksia. Kuvatuista rajoitteista huolimatta asiakassuhteissa pitäisi aina pyrkiä yhteistoimintaan. Yhteistoiminta toteutuu myös pienissä onnellisuuden hetkissä, kun toimijat kohtaavat toisensa ihmisinä. (Harra 2014: 18—20, 35, 101—102, 132.)

Terapeuttinen yhteistoiminta vaatii kaikkien osapuolien osallistumista, eikä sitä sen takia voi edellyttää kaikilta kuntoutujilta. Toisaalta terapeutit eivät voi valita asiakkaikseen vain niitä, jotka pystyvät yhteistoimintaan, vaan heidän on kyettävä toimimaan asiakkaiden kanssa yhteistoiminnassa riippumatta siitä, millaiset valmiudet asiakkailla on. (Harra 2014: 109; Leighton 1952: 17.) Terapeutilta vaaditaan herkkyyttä suhteessa asiakkaisiin silloin, kun toimijoiden kyvykkyyden välillä on merkittävät erot. Asiakkaan kyvykkyyden rajallisuus edellyttää terapeutilta suurempaa panosta esimerkiksi toimivien kommunikatiokanavien löytämiseksi, oikeanlaisten valintojen mahdollistamiseksi, sekä vahvaa halua kuulla asiakkaan tahtoa. Vuorovaikutuksen ja yhteistoiminnan käynnistymiselle on tärkeää tarkkaavaisuuden jakaminen, jossa toimijat kiinnittävät huomionsa samaan asiaan. Yhteistoiminnassa tarvitaan kykyä jakaa tarkkaavaisuutta ja huomiota sekä asenteita toisten kanssa, mikä edellyttää toimijoilta itsereflektiokykyä. (Harra 2014: 136, 142—144).

Roolirakenteisuus näkyy epäsymmetrisessä vuorovaikutuksessa siten, että osapuolilla on erilaista tietoa sekä erilaiset roolit ja mahdollisuudet osallistua keskusteluihin. Esimerkiksi kysymyksiä esittävällä asiantuntijalla on mielessään päämäärä, joka ohjaa keskustelun

etenemistä. Tiedonkeruutilanteissa asiantuntijalla on mielessään käsitys siitä, mistä asioista pitää keskustella. Terapeutti huolehtii, että olennaiset asiat otetaan puheeksi, ja että keskustelussa on tilaa ottaa esiin asiakkaalle tärkeitä asioita. Se edellyttää terapeutilta arkikeskustelun taitoa ja tilan luomista yhteiselle päätöksenteolle. Epäsymmetrisissä suhteissa esille nousevat asiakkaan kommunikaatiokyky sekä valmiudet, halu ja voimavarat osallistua yhteistoimintaan. Jotta asiakas voisi toimia yhteistoiminnassa muiden ihmisten kanssa, asiantuntijan on huolehdittava asiakkaan yhteistoimintamahdollisuuksien edistämisestä ja yhteistoimintavalmiuksien vahvistamisesta. (Harra 2014: 103–104, 132–133.)

Asiakkaiden aikaisemmat negatiiviset kokemukset saattavat luoda epäluottamusta ja aiheuttaa haluttomuutta yhteistoimintaan. Tämän takia suhteen rakentamiseen tarvitaan aikaa yhdessä olemiseen ja tekemiseen, eikä siinä siltikään päästä aina yhteistoiminnan tasolle. Toimijoiden välinen yhteys syntyy kosketuksen, katseen, puheen, yhteisen tekemisen ja tunteiden jakamisen, kuten esimerkiksi nauramisen, kautta. Tasa-arvoisessa keskustelussa osallistujien ei tarvitse olla samaa mieltä asioista eikä alistua toisen suunnitelmiin tai ehdotuksiin, mutta niihin voi ottaa kantaa ja tuoda esiin omia näkökulmia. Yhteistoiminnan toteutuksen kannalta on tärkeää tietää, ketkä toteutukseen osallistuvat, minkälaisella panoksella ja millaisia yksilöllisiä piirteitä heillä on. Sen lisäksi on hyvä tietää käytettävissä olevat tilat, välineet ja yhteinen aika. Onnistumisen kannalta olennaista on, että kaikki toimintaan osallistuvat tuntevat yhteiset säännöt ja sopimukset. Lähtötilanteessa osallistujilla saattaa olla erilaisia käsityksiä siitä, miten asiat ovat ja miten niiden halutaan olevan. Ymmärryksen jakaminen edellyttää ensin toteavaa vaihetta, jossa ei vielä tehdä valintoja eikä laiteta asioita tärkeysjärjestykseen. (Harra 2014: 135–138, 155–157, 167.)

3.3 Yhteiskehittelymenetelmä

Yhteiskehittelylle ei ole olemassa yhtä määritelmää, vaan se perustuu aktiiviseen kehittämiseen yhdessä kaikkien toimijoiden kesken ja sen tarve lähtee käyttäjistä. Prosessissa eri toimijat omaksuvat ja kehittävät uutta tietoa. Yhteiskehittely toteutuu omassa käyttöpäristössään. Yhteiskehittelyssä tärkeää on matala kynnys osallistumiseen, jokaisen toimijan oman maailman huomioiminen, näkökulmaa laajentava ja vapaa ideointi, asioiden kiteyttäminen, mielipiteiden perusteleminen, kehittämisvaiheiden kumulatiivinen

eteneminen sekä reflektointi ja dialogisuus. Yhteiskehittely ei ole vain menetelmä haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi, vaan se on itsessään merkityksellinen toiminta. Se on toimijoilleen miellyttävää ja lisää heidän hyvinvointiaan. Yhteiskehittelyn hyötyjä ovat tiedon tuottamisen syveneminen, kehittämistoiminnan laadun paraneminen ja hyvinvoinnin vahvistuminen. Yhteiskehittelyprosessi lisää toimijoiden vaikuttamismahdollisuuksia ja vahvistaa yhteistyötä, mikä edistää hyvinvointia. Yhteisen tiedon tuottamisessa tärkeää on osallistujien aktiivinen ja sitoutunut toiminta. Olennaista on yhteisesti jaettu ymmärrys kehittämistoiminnasta. (Yhteiskehittelyllä hyvinvointia 2012: 4–10.)

Yhteiskehittely on lähestymistapa, joka mahdollistaa kaikkien toimijoiden tasa-arvoisen osallistumisen tekemiseen riippumatta siitä, missä roolissa tai asemassa he ovat. Vastuu jakautuu kaikkien toimijoiden kesken ja roolit, esimerkiksi johtaja, seurailija ja osallistuja, määräytyvät tilannekohtaisesti käytettävien menetelmien ja keinojen perusteella. Yhteiskehittely edellyttää tahtoa sosiaaliseen jakamiseen ja yhteistoimintaan, avarakatseisuutta asioita ja muita ihmisiä kohtaan, mukautuvaisuutta erilaisissa tilanteissa sekä eri toimijoiden osaamisen yhdistämistä. Osallistujat vastaanottavat ja lähettävät viestejä, joten he sekä kuuntelevat että tulevat kuulluiksi. Yhteiskehittely vaatii fasilitoijan, joka huolehtii prosessin loogisesta etenemisestä. Fasilitoijaksi voi valikoitua kuka tahansa huolimatta siitä, missä roolissa tai asemassa hän toimii. (Yhteiskehittelyllä hyvinvointia 2012: 4–13; Harra 2014: 56.)

4 Esittelyvideon valmistusprosessin kuvaus

Esittelyvideon valmistusprosessi muodostui viidestä osiosta: taustatyöstä, ideoinnista, käsikirjoituksesta, kuvauksesta ja editoinnista sekä julkaisusta ja palautteesta. Taustatyössä kartoitettiin nuorten aikuisten mielenterveyskuntoutujien kiinnostuksen kohteita ja toiminnan houkuttelevuutta nuorten näkökulmasta. Videon ideoinnissa osallistujat saivat kertoa mielipiteitään Helsingin Klubitalon merkityksellisistä tekijöistä sekä videon toteutuksesta. Seuraavassa osiossa ideoita muokattiin käsikirjoitukselliseen muotoon. Toteutukseen kuului videon kuvaus sekä editointi. Lopuksi esittelyvideo julkaistiin Helsingin Klubitalon omassa tilaisuudessa ja videon valmistusprosessista kerättiin palautetta sekä jäseniltä että henkilökunnalta. Opinnäytetyön aineisto koostui opinnäytetyöryhmän laatimista päiväkirjoista ja keskustelumuistiinpanoista. Lisäksi esittelyvideon valmistusprosessin eri vaiheiden tuotoksia taltioitiin paperiversioon ja kuvin. Prosessia kuvataan terapeutin yhteistoiminnan teorian ja yhteiskehittelymenetelmän avulla (Yhteiskehittelyllä hyvinvointia 2012: 4–10; Harra 2014).

Yhteiskehittelymenetelmä innosti laajentamaan opinnäytetyön näkökulmaa ja hakemaan tekijöitä yhteistyöhön toimintaterapian toimialan ulkopuolelta. Toimintaterapian tutkintovastaavan Ulla Vehkaperän ehdotuksesta otettiin yhteyttä Metropolian Ammattikorkeakoulun Mediatekniikan koulutusohjelman digitaalisen median yliopettaja Erkki Rämöön. Rämön kautta esittelyvideon valmistusprosessiin saatiin mukaan kolme mediatekniikan insinööriopiskelijaa.

4.1 Taustatyö

Opinnäytetyöprosessi alkoi tammikuussa 2014 yhteiskehittelymenetelmään ja Helsingin Klubitalon toimintaan tutustumisella. Klubitalon päivittäisiä toimintoja havainnoitiin osallistumalla eri yksiköiden työtoimintaan sekä luomalla jäsenille vuorovaikutustilanteita. Klubitalolla tehtyjen vierailujen yhteydessä tutustuttiin jäsenten ja henkilökunnan aiemmin tekemiin sisäisiin elokuvaprojekteihin, joista tuotoksena on tullut lyhytelokuvia omaan käyttöön. Lisäksi kartoitettiin nuorten aikuisten mielenterveyskuntoutujien näkemyksiä Helsingin Klubitalosta ottamalla yhteyttä kohderyhmän kanssa työskenteleviin

toimintaterapeutteihin. Heidän saamansa palautteen mukaan Helsingin Klubitalolla ei ensivaikutelman perusteella ole tarjota nuorelle aikuiselle mielenterveyskuntoutujalle mielekästä ja houkuttelevaa toimintaa. Vallitseva mielikuva nuorten aikuisten mielenterveyskuntoutujien joukossa on, että jäsenkunta on huonokuntoista ja selkeästi iäkkäämpää. Kohderyhmän kanssa työskentelevien toimintaterapeuttien mukaan erityisesti nuoret valitsevat toimintaympäristöjä sen perusteella, voivatko he samaistua vertaisryhmään.

Opinnäytetyön taustatyöhön kuului tutustumiskäynti Oulun Klubitalo Pönnkään, joka on yksi Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksella Pohjois-Suomeen perustetuista klubitaloista. Perustamisvuonna 2012 Pönnkässä oli 59 jäsentä, joista huomattava osa oli nuoria aikuisia. Vuonna 2014 jäsenmäärä oli jo 140 henkilöä ja keski-ikä oli 34 vuotta. Heistä 24 oli palkkatyössä ja kahdeksan opiskelemassa. Klubitalo Pönnkän jäsenkunta on laaja, eikä se koostu pelkästään mielenterveyskuntoutujista. Kaikilla jäsenillä ei ole tavoitteena työllistyminen, mutta jokaiselle halukkaalle räätälöidään oma työsuunnitelma, jonka avulla pyritään hakemaan sopiva työ- tai opiskelupaikka. Osa jäsenistä käy Klubitalolla, koska haluaa arkeensa mukavaa tekemistä, sekä omien taitojensa kehittämistä ja ylläpitämistä hyvässä seurassa. (Ervasti 2014.)

Tutustumiskäynnin tarkoituksena oli saada selville niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat nuorten aikuisten osallistumiseen Klubitalo Pönnkän toimintaan. Ensivaikutelman perusteella ilmapiiri oli kotoisa ja vastaanottavainen. Tilat olivat kutsuvat, ja jäsenet korostivat tilojen viihtyisyyden merkityksellisyyttä. Klubitalo Pönnkä on hiljattain muuttanut omiin tiloihin, joiden muokkaukseen jäsenillä on ollut mahdollisuus osallistua. Nuorten kertoman mukaan talon toiminnan avoimuus ja välittömyys helpottavat mukaan tulemistä. Erilaiset vapaa-ajan toiminnat houkuttavat nuoria Klubitalo Pönnkään. Yhteistyötä tehdään lähi-seudun toimijoiden kuten järjestöjen, työnantajien ja koulujen kanssa. Klubitalo Pönnkässä on kerran kuukaudessa kehittämispäivä, jolloin jäsenet ja henkilökunta voivat yhdessä ideoida ja suunnitella toimintaa.

4.2 Ideointi

Kansainväliset klubitalostandardit asettivat raamit yhteiskehittelylle. Klubitaloyhteisö luo jäsenilleen mahdollisuuden osallistumiseen ja jäsenet saavat itse vaikuttaa toimintamahdollisuuksiensa luomiseen. Standardien ja yhteiskehittelyn vaatima matala kynnys osallistumiseen esti mahdollisuuden vastuuttaa ja sitouttaa jäseniä. Yhteisen tiedon tuottamisessa on kuitenkin tärkeää osallistujien aktiivinen ja sitoutunut toiminta. Opinnäytetyöryhmä pyrki mahdollistamaan kaikkien Klubitalon toimijoiden tasa-arvoisen osallistumisen esittelyvideon tekemiseen riippumatta siitä, missä roolissa tai asemassa he toimivat. Ennen jokaista esittelyvideotyöpajaa, myös kuvauspäivänä, opinnäytetyöryhmä korosti jäsenille ja henkilökunnalle, että jokaisella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa sen kautta lopulliseen esittelyvideoon. Yhteiskehittelylle ominainen näkökulmaa laajentava ja vapaa ideointi mahdollistettiin kaikissa työpajoissa. Osallistujien kaikki näkökulmat ja ideat otettiin huomioon ja ne kirjattiin muistiin osallistujien omilla sanoilla. Kaikki olennainen tieto kaikilta osallistujilta huomioitiin tarkoituksenmukaisesti.

Jäsenille järjestettiin keskustelutilaisuuksia, joissa kartoitettiin heille merkityksellisiä asioita Helsingin Klubitalon toiminnassa. Tiedonkeruumenetelmäksi valittiin keskustelu, koska se oli Klubitalolle ominainen toimintatapa. Ensimmäisessä jäsenille järjestetyssä keskustelutilaisuudessa ja yhteiskehittelytyöpajassa pyrittiin jakamaan yhteistä ymmärrystä yhteistoiminnalle ominaisessa toteavassa vaiheessa. Tällöin ei vielä tehty valintoja eikä laitettu asioita tärkeysjärjestykseen. Keskustelutilaisuudessa opinnäytetyöntekijöillä oli mielessään päämäärä, joka ohjasi keskustelun etenemistä. Opinnäytetyöryhmä huolehti, että olennaiset asiat otettiin puheeksi ja että keskustelussa jäsenillä oli tilaa tuoda esiin heille tärkeitä asioita. Epäsymmetrisessä vuorovaikutuksessa osapuolilla on erilaista tietoa sekä erilaiset roolit ja mahdollisuudet osallistua keskusteluihin. Opinnäytetyöryhmä pyrki vähentämään roolien välistä epätasapainoa antamalla jäsenille keskustelun perustaksi tehdyt apukysymykset (Liite 1.), joiden kautta jäsenet pystyivät itseohjaamaan keskustelun kulkua. Keskustelulla pyrittiin saamaan alustava käsitys siitä, miten ja mistä nuoret tulevat Klubitaloon ja mikä heitä sinne houkuttaa.

Keskustelutilaisuuksiin osallistui Helsingin Klubitalon opintovalmentajan kautta nuoria aikuisia jäseniä ja ne järjestettiin Klubitalon aukioloaikana yläkerran läpinäkyvässä neuvottelutilassa. Keskusteluihin osallistui kuusi jäsentä ja opinnäytetyöntekijät, joista yksi toimi

pääsääntöisesti kirjaajana ja kaksi muuta osallistuivat keskusteluun. Jäsenillä oli mahdollisuus tulla yhdessä tai erikseen keskustelemaan opinnäytetyöntekijöiden kanssa. Jäsenet tulivat kuitenkin yksitellen ja keskustelut olivat kestoltaan noin puoli tuntia. Keskustelutilaisuudessa jäsenet nimesivät heille merkityksellisiä asioita Helsingin Klubitalon päivittäisessä arjessa. Näitä olivat työ, opiskelu, ilmapiiri, vaikuttaminen ja muut hyvät asiat kuten kansainvälisyys, aukioloajat, tilat ja kulkuyhteydet. Jäsenet korostivat myös, että Klubitalon päivittäisten toimintojen kautta he kokevat itsensä tarpeellisiksi. Tästä syntyi esittelyvideon nimi ”Tarpeellisia ihmisiä”.

Yhteiskehittelytyöpajoihin osallistumiseen luotiin matala kynnyksellä seuraavilla tavoilla: Työpajat järjestettiin Klubitalon omissa tiloissa, joihin kaikilla jäsenillä ja henkilökunnalla on vapaa pääsy. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen työpajoihin osallistujia ei rajattu esittelyvideon kohderyhmän iän mukaisesti. Työpajojen toimintaperiaatteena oli, että jokainen sai osallistua omien voimavarojensa ja halujensa mukaan sekä tulla ja mennä ilman aikarajoitetta. Yhteiskehittelyprosessiin sai osallistua missä vaiheessa tahansa ja millä tavalla tahansa esimerkiksi vain olemalla paikalla.

Opinnäytetyöntekijät huolehtivat asioiden kiteyttämisestä tekemällä yhteenvetoja ja koostamalla työpajojen antia jokaisen työpajan jälkeen. Esittelyvideota varten kerätty pohja-aineisto ryhmiteltiin aiheittain ensimmäiseen yhteiskehittelytyöpajaan. Useimmin toistuneet asiat tuotiin esiin, liitettiin yhteen ja kiteytettiin selkeämmiksi kokonaisuuksiksi. Opinnäytetyöryhmä poimi osallistujien ideoita yhteiskehittelytyöpajojen keskusteluista.

Ensimmäinen yhteiskehittelytyöpaja järjestettiin Helsingin Klubitalossa keskeisellä paikalla ravintolayksikössä ja siihen oli kaikkien mahdollista osallistua milloin tahansa aukioloaikana. Jo esiin tulleet aiheet olivat nähtävillä ravintolan pöydille asetetuilla papereilla. Yhteiskehittelytyöpajaa alustettiin aamu- ja iltapäivän työnjaoissa kertomalla jäsenille ja henkilökunnalle mahdollisuudesta osallistua ja tuoda esille heille merkityksellisiä asioita, joita esittelyvideon kautta voitaisiin tuoda näkyväksi. Osallistujat saivat täydentää aiemmin esiin tulleita aiheita joko kirjoittamalla tai keskustelemalla ajatuksistaan muiden kanssa. (Liite 2.) Yhteiskehittelytyöpajassa oli mukana 13 osallistujaa käsittäen Helsingin Klubitalon jäseniä ja henkilökuntaa sekä opinnäytetyöryhmän. Osallistuminen yhteiskehittelyyn tapahtui monin tavoin. Osa kirjasi ideoitaan itse, osalle oli helpompi tuoda esiin

ajatuksiaan sanallisesti ja mukana oli myös hiljaisia osallistujia, jotka kävivät paikalla, kuuntelivat tai lukivat toisten kirjoittamia ajatuksia. Yhteiskehittelytyöpajassa havaittiin, että osallistujien välinen keskustelu synnytti uusia ideoita.

Toinen yhteiskehittelytyöpaja järjestettiin Helsingin Klubitalon Starttikahvilassa, johon kaikilla jäsenillä oli mahdollisuus osallistua. Se pidettiin Klubitalon ravintolan tiloissa, ja oli kestoltaan kaksi tuntia. Starttikahvila on Klubitalon omaa, aukioloaikojen ulkopuolella järjestettävää vapaa-ajan toimintaa. Yhteiskehittelytyöpajaan osallistui 15 jäsentä, yksi Klubitalon työntekijä ja opinnäytetyöryhmä. Työpajasta tiedotettiin Klubitalon omilla internet- ja Facebook-sivuilla sekä talon ilmoitustauluilla. Yhteiskehittelytyöpajan tarkoituksena oli kerätä lisää ideoita esittelyvideoon ja työstää niitä eteenpäin. Opinnäytetyöntekijät olivat koostaneet edellisistä yhteiskehittelyistä tulleet ideat. Aiheet oli kirjoitettu papereille, joista jäsenet saivat äänestää itselleen merkityksellisimpiä. Äänestyksen jälkeen valkokankaalle heijastettiin eniten ääniä saaneet aiheet, joista keskusteltiin yhdessä, ja osallistujat saivat kertoa ideoitaan esittelyvideon toteutukseen. Yhteiskehittelytyöpajan ilmapiiri oli osallistuva, ja jäsenet innostuivat näyttämään erilaisia videoklippejä ideoinnin tueksi. Keskustelu osallistujien kesken oli kiivasta; sekä innokasta että eripuraista. Myös tässä yhteiskehittelytyöpajassa oli hiljaisia osallistujia, jotka olivat katsekontaktissa muiden osallistujien kanssa ja nyökkäilivät hyväksyvästi esiin tulleille ajatuksille.

Videon ideointivaiheessa osallistujat ehdottivat, että esittelyvideon taustalla olisi musiikkia ja videolle voisi pyytää mukaan julkisuuden henkilön. Samassa yhteydessä puhuttiin, että Klubitalolla on olemassa oma rap-sanoitus. Osallistujat ehdottivat, että sitä voisi hyödyntää esittelyvideossa, koska heidän mielestä rap-musiikki on nuoriin aikuisiin vetoavaa. Yhteisesti sovittiin, että opinnäytetyöryhmä ottaa hoidettavakseen sopivan artistin etsimisen ja yhteydenpidon häneen. Opinnäytetyöryhmä otti yhteyttä sähköpostitse ja Facebookin kautta useisiin suomalaisiin rap-artisteihin. Artisti Ruma lähti mielellään mukaan, koska koki asian tärkeäksi ja kertoi tehneensä aiemminkin hyväntekeväisyysprojekteja. Hän työsti videon taustalle biisin Klubitalo-rapin ja yhteiskehittelystä syntyneen käsikirjoituksen pohjalta yhdessä Will Goddemin kanssa. (Liite 3.)

4.3 Käsikirjoitus

Ensimmäinen käsikirjoitustyöpaja järjestettiin Klubitalon alakerran neuvottelutilassa, jota yleensä käytetään virallisempiin tilaisuuksiin, kuten koulutuksiin ja kokouksiin. Neuvottelutila sijaitsee uloskäynnin vieressä, ja sen ohi kuljetaan päivittäin vain taloon tultaessa ja sieltä poistuttaessa. Käsikirjoitustyöpajaan osallistui opinnäytetyöryhmä ja neljä jäsentä, joista puolet oli uusia osallistujia. Paperille oli koottu edellisten työpajojen anti. Tarkoituksena oli jakaa osallistujat pieniin ryhmiin, jotka työstäisivät ideoista käsikirjoitusluonnoksen. Tämän jälkeen toinen ryhmä kommentoisi ja kehitteli toisen ryhmän luonnosta. Vähäisen osallistujamäärän vuoksi yhteiskehittelymenetelmä vaihdettiin avoimeksi yhteiseksi keskusteluksi. Ideoita terävöitettiin käsikirjoitukselliseen muotoon. (Liite 4.)

Jäsenet olivat jo ideointityöpajoissa korostaneet kansainvälisyyden merkityksellisyyttä Helsingin Klubitalolla. Ensimmäisessä käsikirjoitustyöpajassa sovittiin, että esittelyvideoon yritettäisiin saada lyhyitä videoklippejä ulkomailta. Yksi jäsen, jolla oli yhteyksiä klubitaloihin eri puolille maailmaa, lupautui hoitamaan kansainvälisten tervehdysvideoiden hankkimisen. Hän laittoi pyyntöjä sähköpostilla useisiin klubitaloihin ja sai videoita Islannista, Tanskasta, Koreasta ja Australiasta. Toiseen käsikirjoitustyöpajaan valmistauduttiin samoin kuin ensimmäiseen ja tarkoituksena oli jatkaa työskentelyä edellisen työpajan pohjalta. Työpajaan osallistui vain yksi jo aiemmin yhteiskehittelyyn osallistunut jäsen, eikä esittelyvideon kehittäminen edennyt edellisistä työpajoista.

Ensimmäinen tapaaminen kuvaustyöryhmän kanssa pidettiin Metropolia Ammattikorkeakoulun Vanhan maantien toimipisteessä, ja siihen osallistui opinnäytetyötekijöiden lisäksi kolme mediatekniikan insinööriopiskelijaa ja heidän ohjaava opettajansa. Myös Klubitalon jäsenille oli annettu mahdollisuus osallistua tapaamiseen. Tapaamisessa sovittiin esittelyvideon liittyvästä aikataulusta ja työnjaosta. Kuvaustyöryhmälle kerrottiin projektin tarkoituksesta ja esiteltiin tähän mennessä syntyneet ideat. Lisäksi kuvaustyöryhmälle avattiin yhteiskehittelyä, jonka mukaan jäsenillä on mahdollisuus osallistua kaikkiin työvaiheisiin.

Kolmas käsikirjoitustyöpaja järjestettiin Klubitalon alakerran neuvottelutilassa ja se keräsi 15 osallistujaa mukaan luettuna opinnäytetyöryhmä. Yli puolet paikallaolijoista osallistui ensimmäistä kertaa yhteiskehittelyprosessiin. Osa jäsenistä ja yksi työntekijä eivät olleet fyysisesti paikalla alakerran neuvottelutilassa, mutta osallistuivat työskentelemällä esittelyvideon liittyvien tehtävien parissa Klubitalon muissa tiloissa. Osallistujat jaettiin pareihin, joita ohjattiin suunnittelemaan käsikirjoituksen karkea runko aikaisempien ideoiden pohjalta. Tarkoituksena oli vaihtaa käsikirjoitusluonnoksia parien kesken ja kehittää suunnitelmia edelleen. Osallistujille korostettiin, että käsikirjoituksen tulisi olla tämän työpajan jälkeen valmis. Työpajassa syntynyt käsikirjoitus pysyi yleisellä tasolla, eikä siihen lisätty tarkkoja yksityiskohtia. (Liite 5.) Työpajassa sovittiin, että halukkaat jäsenet voivat itse kuvata Klubitalon tarjoamista vapaa-ajan toiminnoista videoklippejä, jotka voidaan liittää esittelyvideoon. Kaksi jäsentä lupautui järjestämään ja kuvaamaan imitaatiokohtauksen esittelyvideolle KHL-jääkiekko-ottelussa Hartwall Arenalla.

Yhteiskehittelyn eri vaiheissa ilmeni yksilötasolla vahvoja mielipiteitä ja osa halusi tuoda oman näkemyksensä videolle ohittaen edellisten työpajojen ideat. Yhteinen ideointi ei ollut keskustelevaa, lisäävää eikä muokkaavaa. Yhteiskehittelytyöpajoissa jokaisen osallistujan oma maailma huomioitiin siten, että jokainen sai osallistua sellaisena kuin oli. Parityöskentely ja konkreettisten toteutustapojen miettiminen oli osallistujille haasteellista. Havaintojen pohjalta muokattiin ennakkoon suunniteltua yhteiskehittelytyöpajojen toimintaa esimerkiksi siirtymällä parityöskentelystä ryhmätyöskentelyyn. Opinnäytetyöryhmä avusti tarvittaessa jäsenten osallistumista tarjoutumalla kirjaamaan ylös heidän tuottamia ideoita sekä lukemalla tekstejä ääneen. Terapeuttisen yhteistoiminnan teorian mukaisesti jäsenten toimintaa seurattiin tarkasti, tehtiin ehdotuksia vaihtoehtoisista toimintatavoista sekä tarvittaessa korjattiin ja sovellettiin aiemmin tehtyjä suunnitelmia.

Neljäs käsikirjoitustyöpaja pidettiin Helsingin Klubitalolla alakerran neuvottelutilassa ja siihen osallistui opinnäytetyöntekijöiden lisäksi kuvaustyöryhmä ja kaksi jäsentä. Tarkoituksena oli tarkentaa käsikirjoitus kaikille toimijoille sekä esitellä kuvaustyöryhmälle tilat, joissa video kuvattaisiin. Lisäksi yhdessä tarkennettiin kuvauspäivät ja aikataulu. Yksi jäsen näytti aiemmin kuvatun imitaatiovideon ja luovutti sen kuvaustyöryhmälle. Toinen jäsen esitteli innokkaasti Klubitalon tiloja ja kertoi päivittäisestä toiminnasta.

4.4 Kuvaus ja editointi

Esittelyvideon kuvauspäivä alkoi Klubitalon viikoittaisella kalenterikatsauksella, jossa esiteltiin kuvauspäivän kulkua. Kalenterikatsaukseen osallistuville jäsenille ja työntekijöille kerrottiin kuvauspäivän aikataulusta ja kuvausluvasta (Liite 6.). Paikallaolijoille esiteltiin kuvaamiseen liittyviä työtehtäviä, ja kaikkia kannustettiin osallistumaan videon tekemiseen. Lisäksi korostettiin, että esittelyvideo on heidän tuotoksensa, ja siksi heidän työpanoksensa on tärkeä. Toimintaan halukkaat kutsuttiin alakerran neuvottelutilassa järjestettävään valmistelupalaveriin, jonka tarkoituksena oli käydä läpi valmis käsikirjoitus ja sopia osallistujien työnkuvasta. Kokoukseen osallistui opinnäytetyöntekijöiden lisäksi kuvaustyöryhmä ja yksi jäsen. Kuvauspäivän aikana useampia jäseniä houkuteltiin mukaan videon tekemiseen ja lopulta siihen osallistui 29 henkilöä. Jäsenet eivät osoittaneet kiinnostusta osallistua kuvaamiseen ja ohjaamiseen liittyviin työtehtäviin, vaan videon tekemiseen osallistuvien jäsenten mielenkiinto kohdistui esiintymiseen. Esittelyvideota kuvattiin koko päivän ajan Klubitalon tiloissa päivittäisiin toimintoihin sopeuttaen. Kaikilta esittelyvideolla näkyviltä henkilöiltä pyydettiin kirjallinen kuvauslupa.

Videon editointiin osallistuivat kuvausryhmä, opinnäytetyöntekijät ja yksi jäsen. Editointi tapahtui Metropolia Ammattikorkeakoulun Vanhan maantien toimipisteessä. Klubitalon kanssa oli sovittu, että he tiedottavat jäsenille osallistumismahdollisuudesta. Tila oli rajallinen, joten oli sovittu, että tähän vaiheeseen mukaan tulisivat ne jäsenet, jotka olivat aiemmin ilmaisseet kiinnostuksensa osallistua editoimiseen. Yksi jäsen otti yhteyttä opinnäytetyöryhmään ja ilmoittautui mukaan editointiin. Jäsen osallistui kertomalla mielipiteitään ja antoi perusteltuja ehdotuksia videon muokkaukseen. Hän totesi, että videolla näkyvät merkityksellisiä tekijöitä, joista oli keskusteltu jo videon ideointivaiheessa. Sovittiin, että kuvausryhmä jatkaa editointia itsenäisesti ja lähettää raakaversiosta nähtäväksi Klubitalolle sekä opinnäytetyöryhmälle, jotta osallistujat voisivat kommentoida sitä. Kuvausryhmän aikataulujen vuoksi editointi viivästyi sovitusta, eikä raakaversiota saatu kommentoitavaksi Klubitalolle määräaikaan mennessä.

4.5 Julkaisu ja palaute

Esittelyvideo julkaistiin Helsingin Klubitalolla ravintolayksikön tiloissa järjestetyssä Starttikahvilassa, johon osallistui 11 jäsentä, yksi työntekijä ja opinnäytetyöryhmä. Tilaisuudessa keskusteltiin esittelyvideon herättämistä ajatuksista ja kerättiin palautetta osallistumisen kokemuksista. Video on katsottavissa Helsingin Klubitalon internetsivuilla.

Esittelyvideo herätti paljon yleistä keskustelua esimerkiksi nuorista ja kuntoutumisesta. Video sai pääosin positiivisen vastaanoton. Hyviksi elementeiksi koettiin taustamusiikki, vauhdikkuus, ammattimaisuus, hauskuus, omaperäisyys, luovuus, koskettavuus, sopiva pituus ja toiminnallisuus. Rap toimi taustamusiikkina ja ”Eteenpäin, sä et oo yksin” -sanoma koettiin vahvana. Jäsenet uskoivat, että rap vetoaa nuoriin hyvin, koska se on trendikästä. Esittelyvideoon haluttu videopelimäisyys välittyi kameran liikkumistavassa. Osallistujat kokivat, että videossa ei ollut liikaa informaatiota.

”Kun kaikkea ei ole selitetty auki, jää itselle enemmän tulkittavaa.”

Osallistujat antoivat myös kritiikkiä videosta avoimesti ja rehellisesti. Hallinnossa sekä työ- ja opintoyksikössä kuvattuihin kohtauksiin olisi kaivattu enemmän toiminnallisuutta. Lisäksi esittelyvideolla tyhjillä käytävillä kulkeva kamera antoi katsojalle vaikutelman, ettei talossa olisi ihmisiä. Huolta aiheutti, että joku katsoja voi kokea videon myös ahdistavana, koska liian nopeat kuvat loivat jopa maanisen vaikutelman. Video herätti osallistujissa keskustelua Helsingin Klubitalon tilojen kunnosta ja sekavuudesta.

Helsingin Klubitalon henkilökunnalta pyydettiin palautetta yhteiskehittelystä sähköpostin välityksellä. Henkilökunnalta kysyttiin seuraavia asioita:

- 1. Miten henkilökunta ja jäsenet ovat kokeneet opinnäytetyöryhmän olemisen ja toimimisen Klubitalolla? Oletteko saaneet/kuulleet palautetta? Millaista?*
- 2. Onko ollut havaittavissa, että jäsenet olisivat osallistuneet yhteiskehittelytoimintaan aktiivisemmin kuin Klubitalon toimintaan yleisesti? Millä tavalla?*
- 3. Koetteko, että yhteiskehittelystä on ollut hyötyä Klubitalolle? Voisitteko ajatella käyttävänne sitä työvälineenä tulevaisuudessa?*

Kyselyyn vastasi kaksi työntekijää. Kerätyn palautteen perusteella kokemus yhteiskehittelystä on ollut hyvä. Kyselyyn vastanneet työntekijät kokevat, että yhteiskehittelystä

voisi olla Klubitalolle hyötyä jatkossakin. Lisäksi he haluaisivat enemmän yhteistyötä ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tulevaisuudessa haluttaisiin nähdä Klubitalo vielä avoimempana yhteiskunnan eri tasoille verkostoituneena paikkana. Henkilökunnan saaman palautteen mukaan jäsenistä on ollut mielenkiintoista olla mukana videon tekemisen kaikissa vaiheissa. Mukana projektissa olleet jäsenet ovat sitoutuneet yhtä antaumuksella kuin tavallisesti. Kokemuksen mukaan osallistuminen Klubitalon sisäisiin elokuvaprojekteihin on ollut suurempaa. Jäsenten osallistumattomuuden syyksi arveltiin, että video tulee julkisesti katsottavaksi. Kameroiden läsnäolo ja kuvaaminen herätti joissakin jäsenissä närkästymistä. Palautteessa todettiin, että tämän tyyppisissä projekteissa Helsingin Klubitalon pitäisi sitoutua ja kiinnittää huomiota sisäiseen tiedottamiseen vielä enemmän, koska klubitaloissa ihmiset tulevat ja menevät. Lisäksi yhteys- ja vastuuhenkilöinä toimiminen olisi hyvää harjoitusta jäsenille.

5 Tulokset

Helsingin Klubitalon toiveena oli saada toiminnastaan kertova esittelyvideo, jonka avulla houkuteltaisiin mukaan enemmän 18–35-vuotiaita nuoria aikuisia. Esittelyvideo toteutettiin yhteiskehittelyllä, jonka avulla oli tarkoitus tarjota jäsenille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omiin toimintamahdollisuuksiinsa. Opinnäytetyön teoreettisena viitekehiksenä käytettiin terapeutista yhteistoimintaa ja menetelmänä yhteiskehittelyä, johon perehdyttiin ennen konkreettisen työskentelyn alkua. Teoreettinen viitekehys täsmentyi vasta aineiston käsittelyn jälkeen, jolloin tehtyjä havaintoja peilattiin teoriaan. Tulokset esitetään terapeutin yhteistoiminnan teorian ja yhteiskehittelymenetelmän avulla (Yhteiskehittelyllä hyvinvointia 2012: 4–10; Harra 2014). Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyi esittelyvideo, jonka houkuttelevuutta ei voi vielä todeta. Lisäksi esittelyvideon valmistusprosessista saadut osallistumisen ja osallisuuden kokemukset eivät ole välttämättä vielä nähtävissä. Tuloksissa esitellään yhteiskehittelyprosessiin osallistuneiden osallistumista Helsingin Klubitalolla.

Yhteiskehittely ei ole vain menetelmä haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi, vaan se on itsessään merkityksellinen toiminta. Yhteiskehittely edellyttää eri toimijoiden osaamisen yhdistämistä. Klubitalolla järjestetyssä yhteiskehittelyssä jäsenet pystyivät hyödyntämään aiemmin hankittua osaamistaan. Yksi yhteiskehittelyyn osallistunut jäsen ilmaisi asian näin:

”Mitä te tässä nyt teette, antaa Talolle enemmän. Video on vain jäävuorenhuippu. Pieni askel teille, iso tälle Talolle. - - Koen, että pystyn käyttämään omaa ammattini osaamista.”

Alussa järjestetyissä keskustelutilaisuuksissa pyrittiin terapeutin yhteistoiminnan ja yhteiskehittelymenetelmän kriteerien avulla luomaan jäsenille mahdollisuus osallistua. Keskustelun toteutustapa edesauttoi osallistumisen onnistumista sekä prosessin käynnistymistä. Matalan kynnyksen luominen esittelyvideoprosessiin vaikutti jäsenten osallistumiseen kaksijakoisesti. Toisaalta jäsenten oli helpompi tulla yksittäisiin työpajoihin mukaan, mutta pitkäaikainen prosessiin sitoutuminen hankaloitui. Toiminnan muokkaaminen ja osallistujien avustaminen helpottivat yhteiskehittelyyn osallistumista.

Kehittämävaiheiden kumulatiivinen eteneminen oli vaikeaa esittelyvideon valmistusprosessissa ja vaati opinnäytetyöryhmältä paljon ohjausta. Opinnäytetyöryhmä kannatteli yhteiskehittelyprosessia ja piti huolta vaiheiden etenemisestä. Jokaisessa työpajassa jouduttiin kertaamaan edellisten työpajojen tuotosta. Osallistujilla esiintyi yhteiskehittelyn edellyttämää tahtoa sosiaaliseen jakamiseen ja yhteistoimintaan, mutta ilmeni rajoittuneisuutta muiden näkemyksiä kohtaan. Tarkkaavaisuuden jakaminen ja huomion kiinnittäminen yhteiseen asiaan oli haasteellista. Osallistujilla oli vahvoja mielipiteitä esittelyvideolla esitettävistä asioista, mutta varsinaista perustelua mielipiteille oli vaikea esittää. Ideoiden edelleen kehittäminen oli osallistujille työlästä. Koska Klubitalon jäseniä ei voida velvoittaa sitoutumaan toimintaan, heille annettiin mahdollisuus osallistua yhteiskehittelyprosessiin missä vaiheessa tahansa. Tämän vuoksi osallistujat vaihtuivat useasti ja ideointi oli kokonaisuutena rikkonaista.

Reflektointi ja dialogisuus yhteiskehittelytyöpajoissa olivat päivä- ja osallistujakohtaisia. Suurempi osallistujamäärä edesauttoi vuoropuhelun syntymistä ja keskustelun rikastumista. Jäsenet eivät näkyvästi tarkastelleet yhteiskehittelyprosessin toimintaa eri näkökulmista, arvioineet kriittisesti toimintatapoja tai muokanneet niitä sen mukaan. Opinnäytetyöryhmä reflektoi yhteiskehittelyä koko prosessin ajan. Klubitalolla järjestetyssä yhteiskehittelyprosessissa osallistujien sitoutuminen oli vaihtelevaa. Vastuu ei jakautunut kaikkien toimijoiden kesken, vaan päävastuu jäi opinnäytetyöryhmälle. Jäsenet jättivät opinnäytetyöntekijöille fasilitoijan roolin, ja heidän omissa rooleissaan toimijoina oli havaittavissa epäsäännöllisyyttä. Klubitalon jäsenillä ei välttämättä ole terapeutin yhteistoiminnan vaatimia edellytyksiä, vaan he tarvitsisivat henkilökunnalta tukea ja ohjausta yhteiskehittelyn toteutumiseen.

Helsingin Klubitalon jäsenten erilaiset kyvyt edellyttivät opinnäytetyöntekijöiltä suurempaa panosta sopivien kommunikaatiokeinojen löytämiseksi sekä vahvaa halua kuulla jäsenten tahtoa. Klubitalolla järjestetyssä yhteiskehittelyprosessissa jäseniä lähestyttiin yhä uudelleen, vaikka opinnäytetyöryhmän vuorovaikutusaloitteisiin reagoitiin vaihtelevasti. Opinnäytetyöntekijöiltä vaadittiin herkkyyttä kuulla jäsenten ilmaisuja ja ottaa huomioon erilaisia käsityksiä. Jäsenille annettiin riittävästi aikaa ilmaista itseään sekä sallittiin erilaisten ilmaisutapojen käyttö esimerkiksi kehonkieli, hyväksyvät nyökkäykset, asian kirjoittaminen tai kertominen jonkun toisen osallistujan välityksellä, puhelimella soittaminen

ja viestin lähettäminen sähköpostilla. Osallistujilla ei välttämättä ollut samanlaista käsitystä siitä, mitä ollaan tekemässä, joten opinnäytetyöryhmältä vaadittiin alttiutta poimia osallistujien ajatuksia ja näkemyksiä prosessin eri vaiheissa. Esimerkiksi jäsenillä oli vaikeuksia muokata ideoitaan käsikirjoitukselliseen muotoon.

Helsingin Klubitalolla toteutetussa yhteiskehittelyssä ilmeni toiminnalle tyypillisiä ennalta-arvaamattomia tekijöitä, jotka saattavat häiritä sitä tai tuoda siihen sopivia ja tarpeellisia haasteita. Kohtuunmukaisuus edellyttää toimijoiltaan mukautuvaisuutta erilaisissa tilanteissa. Yhteiskehittelyprosessin aiheuttama rutiinien rikkoutuminen loi jäsenille epävarmuudentunnetta ja he kertoivat opinnäytetyöryhmälle, että esimerkiksi kuvauspäivä tuntui sekavalta. Vuoden vaihteessa järjestetyt työpajat eivät olleet jäsenten osallistumiselle otollisimpia. Henkilökunnan mukaan Klubitalon toimintaan osallistuvien jäsenten määrä vähenee vuoden loppua kohti ja alkuvuodesta toiminta käynnistyy hitaasti.

Terapeuttisen yhteistoiminnan toteutuksen kannalta on tärkeää tietää käytettävissä oleva yhteinen aika, ketkä toteutukseen osallistuvat, miten osallistuvat ja minkälaisia yksilöllisiä piirteitä heillä on. Klubitalolla järjestetyssä yhteiskehittelyprosessissa ei ollut ennakkoon tiedossa, keitä työpajoihin osallistuu, koska jäsenillä oli vapaus tulla ja mennä, eikä heitä voinut vaatia sitoutumaan tai ilmoittautumaan etukäteen. Tämän vuoksi yhteiskehittelyyn käytettävää yhteistä aikaa oli vaikeaa ennalta määritellä.

Helsingin Klubitalolla yhteiskehittely oli vaativaa ja haasteellista, eikä jokaisella osallistujalla aina ollut riittäviä voimavaroja, valmiuksia tai kiinnostusta siihen. Tästä huolimatta esittelyvideon valmistusprosessissa pyrittiin yhteistoimintaan. Klubitalolla järjestetyssä yhteiskehittelyssä havaittiin yksittäisten osallistujien kohdalla vaikeutta osallistua toimintaan, koska heidän päivittäiset voimavaransa ja kiinnostuksensa vaihtelivat. Tämän perusteella opinnäytetyöryhmä oletti, etteivät nämä henkilöt motivoitu esittelyvideoprosessiin tai heillä ei ole halua osallistua siihen. Oletamus osoittautui kuitenkin vääräksi, kun jäsenet löysivät oman roolinsa prosessissa ja tapansa osallistua esittelyvideon tekemiseen.

Esittelyvideon saaman palautteen mukaan osallistujien mielestä ”respassa” ja ravintolayksikössä kuvatuissa kohtauksissa näkyi Helsingin Klubitalolle ominainen yhteishenki ja

yhdessä tekeminen. Palautteessa ilmeni, että esittelyvideoprosessiin oli saatu hyvin ihmisiä mukaan siitä huolimatta, että yleensä vapaaehtoisuuteen perustuva toiminta saattaa vaikuttaa osallistujien määrään vähentävästi. Osallistujilta saadun palautteen mukaan pienikin mukana olo oli koettu prosessiin osallistumisena. Kysyttäessä videoprosessissa mukana olleilta, saivatko he osallistumisen kokemuksia, vastauksena jäseneltä tuli: *”Kyllä mun mielestä”*. Lisäksi jäsenet kokivat, että he olivat saaneet osallistua esittelyvideon tekemiseen, koska he tunnistivat esittelyvideolta kertomiaan ideoita.

Helsingin Klubitalolla toteutetusta yhteiskehittelyprosessista tehtyjen havaintojen ja osallistujilta kerätyn palautteen perusteella voidaan todeta, että toimintaan osallistuneet jäsenet saivat yhteiskehittelyprosessista osallistumisen kokemuksia. Jäsenten kanssa käydyt keskustelut osoittivat, että Klubitalolla tehdyn yhteiskehittelyn hyöty oli yksittäisten jäsenten hyvinvoinnin vahvistuminen. Yhteiskehittelyprosessiin osallistuminen lisäsi jäsenten vaikuttamismahdollisuuksia ja vahvisti klubitaloyhteisön keskinäistä yhteistyötä. Tämän perusteella voidaan sanoa, että yhteiskehittely edisti hyvinvointia. Hyvinvoinnin vahvistuminen näyttäytyi jäsenissä iloisuutena ja halukkuutena esiintyä. Toimijoiden välinen yhteys näkyi pienissä onnellisuuden hetkissä. Esimerkiksi kuvauspäivänä opinnäytetyöryhmän ja yhden jäsenen välille syntyi yhteisyyden kokemus salmiakin syömisestä yhdessä tauolla.

Opinnäytetyön aikana kasvoi ymmärrys siitä, että osallistumisen kokemus on erilainen eri ihmisillä. Passiivisena olemisena näyttäytynyt toiminta saattoi olla henkilölle merkityksellinen osallistumisen ja osallisuuden kokemus. Osallistuminen ja osallisuus liittyvät tiiviisti yhteen: osallistaminen on mahdollisuuksien tarjoamista, kun taas osallistuminen on mahdollisuuksien hyödyntämistä (Toikko — Rantanen 2009: 90). Helsingin Klubitalolla yhteiskehittelyyn osallistuneilta ei tullut suoraa kommenttia osallisuuden kokemuksesta. Edellä kuvattujen käsitteiden perusteella voidaan kuitenkin olettaa, että prosessiin osallistuneet ovat saaneet osallisuuden kokemuksen.

6 Pohdinta

Opinnäytetyössämme toteutimme esittelyvideon Helsingin Klubitalolle yhteiskehittelyllä, jonka avulla tarjottiin jäsenille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omiin toimintamahdollisuuksiinsa. Yhteiskehittelyprosessin aikana havainnoimme klubitaloyhteisön osallistumista esittelyvideon tekemiseen. Olemme arvioineet tulokset terapeutin yhteistoiminnan teorian ja yhteiskehittelymenetelmän avulla. Helsingin Klubitalolla toteuttamamme yhteiskehittely osoitti, että toimintaan osallistuneet jäsenet saivat yhteiskehittelyprosessista osallistumisen kokemuksia. Pohdinnassa arvioimme opinnäytetyön yhteiskunnallista ajankohtaisuutta, tulosten luotettavuutta ja työskentelymme eettisyyttä. Lisäksi esitämme opinnäytetyöstä heränneitä jatkokehittämistarpeita.

Huomattavalla osalla työtä ja opiskelua vailla olevista nuorista on diagnosoitu mielenterveysongelmia, jotka ajavat alle 35-vuotiaita nuoria eläkkeelle. Nykyiset mielenterveyspalvelut eivät pysty vastaamaan nuorten mielenterveyskuntoutujien kaikkiin tarpeisiin, kuten työllistymiseen, koulutukseen, asumiseen ja syrjäytymisen hallintaan. Klubitalotoiminta pyrkii täyttämään näitä tarpeita. Helsingin Klubitalo on vastaamassa yhteiskunnalliseen haasteeseen lisäämällä toimintansa näkyvyyttä. Jotta nuoret aikuiset löytäisivät mukaan klubitalotoimintaan, tulee sitä mainostaa heidän käyttämässään medioissa heitä kiinnostavalla tavalla. Nykyisin esittelyvideo on yhä suosituimpi markkinointikeino, koska sen avulla tavoitetaan helposti suuria käyttäjämääriä, etenkin nuoria aikuisia. Yhteistyö Metropolian Ammattikorkeakoulun Mediatekniikan koulutusohjelman opiskelijoiden ja rap-artisti Ruman kanssa toi esittelyvideoon teknistä laadukkuutta ja houkuttelevuutta kohderyhmää ajatellen.

Eniten pohdintaa opinnäytetyömme aikana herätti kysymys, sopiiko yhteiskehittely kyseessä olevaan toimintaympäristöön. Osallistujien sitoutumattomuus antoi aiheita epäillä, onko jäsenillä riittävät yhteiskehittelyyn vaadittavat valmiudet ja voimavarat. Mielenterveyskuntoutujilla kuntoutuminen ei ole tasaista, vaan toimintakyky vaihtelee jopa päivittäin. Huolimatta epätasaisesta osallistumisesta prosessiin lopputuloksena saatiin Helsingin Klubitalolle esittelyvideo, joka keräsi pääasiassa positiivista palautetta. Opinnäytetyön aikana meillä kasvoi ymmärrys siitä, että osallistumisen kokemus on erilainen eri ihmisillä. Yhteiskehittelyä melko tiukasti raamittavista kriteereistä huolimatta

Helsingin Klubitalolla tehty esittelyvideoprosessi sisälsi riittävästi tarvittavia elementtejä, jotta voidaan sanoa yhteiskehittely toteutuneen.

Helsingin Klubitalolla yhteiskehittelyllä tehdyn esittelyvideon kohderyhmänä olivat 18—35-vuotiaat nuoret aikuiset mielenterveyskuntoutujat. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen yhteiskehittelytyöpajoihin osallistujia ei rajattu esittelyvideon kohderyhmän iän mukaisesti. Osallistujien valikointi iän perusteella ei mielestämme olisi ollut asianmukaista, koska Klubitalon standardeihin ja yhteiskehittelyn periaatteisiin kuuluu, että kaikki saavat osallistua. Lisäksi päätökseen vaikutti Klubitalon nuorten jäsenten aktiivinen oleminen opiskelu- ja työelämässä, joten heillä ei ollut mahdollisuutta osallistua säännöllisesti Klubitalon päivittäiseen toimintaan. Opinnäytetyömme tavoitteen ja tarkoituksen kannalta oli tärkeää, että koko klubitaloyhteisö sai osallistua yhteiskehittelyyn.

Yhteiskehittelytyöpajat järjestettiin Helsingin Klubitalon omissa tiloissa, joihin kaikilla jäsenillä ja henkilökunnalla oli vapaa pääsy. Huomasimme, että jäsenet osallistuivat aktiivisemmin yhteiskehittelyyn ravintolayksikön tiloissa järjestetyissä työpajoissa kuin alakerran suljetussa neuvotteluhuoneessa. Oletamme, että rohkeus vuorovaikutukseen lisääntyi, kun avoimempi tila mahdollisti vapaamman liikkumisen. Käsikirjoitustyöpajoihin siirryttäessä olisi saattanut olla perusteltua pysyä samoissa ravintolayksikön tiloissa. Käsikirjoitustyöpajat pidettiin alakerran neuvotteluhuoneessa, koska ajattelimme tilan soveltuvan paremmin käsikirjoitusvaiheen intensiiviseen työskentelyyn. Pohdimme, loiko tilan virallinen luonne ja sijainti esteen matalan kynnyksen osallistumiseen sekä muutuiiko esittelyvideoprosessi näkymättömämmäksi jäsenille ja henkilökunnalle, kun toiminta siirtyi pois Klubitalon keskeisimmästä toimintaympäristöstä.

Yhteiskehittely perustuu aktiiviseen kehittämiseen yhdessä kaikkien toimijoiden kesken sekä mahdollistaa toimijoiden tasa-arvoisen osallistumisen tekemiseen. Koko yhteiskehittelyprosessin ajan Klubitaloyhteisössä oli havaittavissa vaikeutta sisäistää yhteiskehittelyn ideaa. Ymmärryksemme mukaan esittelyvideo koettiin opinnäytetyöntekijöiden tuotokseksi. Osallistujat olivat aktiivisia ideointivaiheessa ja palautteen antamisessa, mutta meille jääneen kokemuksen mukaan muutamia jäseniä lukuun ottamatta videon toteutus pyrittiin ulkoistamaan opinnäytetyöntekijöille ja kuvausryhmälle.

Esittelyvideoprosessin alussa Klubitaloyhteisön ja opinnäytetyöryhmän välisen suhteen rakentamiseen käytettiin aikaa yhdessä olemalla ja tutustumalla. Koemme, että jäsenet ottivat meidät osaksi yhteisöä, ja tämä loi hyvät edellytykset yhteiskehittelyprosessiin osallistumiseen ja sitoutumiseen. Opinnäytetyöprosessin alussa Klubitalolta meille osoitetun yhteyshenkilön poistuminen työyhteisöstä aiheutti epäselvyyttä, mikä vaikeutti yhteydenpidon kohdentamista. Koimme, että selkeän yhteyshenkilön puuttuminen vaikutti esittelyvideoprosessista tiedottamiseen ja yhteisön sitoutumiseen. Lisäksi olisimme tarvinneet henkilön, joka olisi perehdyttänyt meidät Klubitalon toimintakulttuuriin esimerkiksi kertomalla meille sopivimmat työskentelyajankohdat. Saimme useasti vasta jälkikäteen tiedon, että työpajan ajankohta ei ollut osallistujien kannalta paras mahdollinen.

Terapeuttisen yhteistoiminnan teorian mukaan asiakkaiden aikaisemmat negatiiviset kokemukset saattavat luoda epäluottamusta ja aiheuttaa haluttomuutta yhteistoimintaan. Tämän takia suhteen rakentamiseen tarvitaan aikaa yhdessä olemiseen ja tekemiseen. Yhteiskehittelyprosessimme alussa meille kerrottiin, että Klubitalon esittelyvideota on yritetty tehdä jo aiemmin yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa. Tämä saattoi vaikuttaa yhteisön suhtautumiseen meihin ja koko prosessiin. Siitä syystä annoimme prosessissa riittävästi aikaa yhdessä olemiseen ja tekemiseen. Esittelyvideota tehtiin puolen toista vuoden ajan useissa yhteiskehittelytyöpajoissa.

Opinnäytetyömme tekemistä ohjasivat toimintaterapeuttien ammattieettiset ohjeet. Ammattietiikan tarkasteleminen on tärkeää jokaiselle toimintaterapeutille, koska asemansa, tietojensa ja osaamisensa vuoksi toimintaterapeutilla on valtaa suhteessa asiakkaaseen. Tätä asemaa tulee käyttää inhimillisesti, oikeudenmukaisesti ja asiakkaan parhaaksi. Mahdollistimme jäsenten kuulluksi tulemisen ja osallistumisen omien toimintamahdollisuuksiensa luomiseen. Työskentelimme Helsingin Klubitalon jäseniä ja henkilökuntaa kunnioittaen, noudatimme vaitiolovelvollisuutta sekä huolehdimme dokumentoinnista voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti. Noudatimme Klubitalon määrittelemiä toimintaperiaatteita sekä pidimme Klubitalon ajan tasalla tiedottamalla toiminnan eri vaiheista ja yhteiskehittelyprosessin etenemisestä. Toimintaamme ohjasi näyttöön perustuva käytäntö sekä uusin tutkimustieto. Noudatimme tutkimus- ja julkaisutoiminnassa eettisiä ja lainsäädännöllisiä periaatteita. Opinnäytetyön edetessä arvioimme kriittisesti omaa osaamistamme. Otimme huomioon yhteiskunnalliset muutokset ja ajankohtaisuus-

den opinnäytetyön aiheen valinnassa. Toimimme sen hyväksi, että jäsenet voisivat vaikuttaa mahdollisimman tasavertaisesti Klubitalon toimintaan. (Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. 2011.)

Opinnäytetyössä toteuttamastamme yhteiskehittelyprosessista nousi esiin tärkeitä jatkokehittelytarpeita. Helsingin Klubitalon mielestä esittelyvideo oli onnistunut ja kohdentuu hyvin nuorille aikuisille. Prosessin aikana yksi jäsen esitti pohdittavaksi kysymyksiä:

”Miten Klubitaloa markkinoidaan tällä hetkellä nuorille? Miten kohderyhmä saavutetaan? Miten toimintaa voidaan kehittää, että nuoria kävisi Klubitalolla enemmän? Pitäisikö organisaation selkeyttää ja täsmentää toimintatapojaan?”

Näiden kysymysten pohjalta olisi tärkeää selvittää, mitä kautta nuoret aikuiset mielenterveyskuntoutujat löytävät erilaisia kuntoutusmahdollisuuksia. Jos esittelyvideo tavoittaa toivotun kohderyhmän ja nuoret aikuiset löytävät Helsingin Klubitalon, tulisi yhteisön mieltä, ovatko he valmiita ottamaan uudet jäsenet vastaan ja onko heillä tarjota kohderyhmälle mielekästä toimintaa. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota siihen, että nuoret aikuiset mielenterveyskuntoutujat kiinnittyisivät klubitaloyhteisöön ja aktiivinen jäsenyys mahdollistuisi. Esittelyvideoprosessiin osallistuneiden mielestä yhteiskehittely ja yhdessä tekeminen tuntuivat sopivilta toimintatavoilta. He kokivat, että se voisi sopia Klubitalon työvälineeksi. Yksi jäsen kuvaili Klubitalon toimintaa näin:

”Tuntuu, että täällä aloitetaan ja suunnitellaan paljon, mutta ei saada konkreettisesti tehtyä.”

Mikäli nuoret aikuiset mielenterveyskuntoutujat löytävät Helsingin Klubitalolle, yhteiskehittelymenetelmällä voisi rakentaa yhdessä nuorten kanssa heidän tarpeistaan lähteviä toimintamahdollisuuksia.

Lähteet

Clubhouse International 2014. Verkkodokumentti. <<http://www.clubhouse-intl.org>> Luettu 6.12.2014.

Ervasti, Tarja 2014. Nuorten ystävät ry. Oulun Klubitalo Pönnkä. Keskustelu 5.12.2014. Oulu.

Grönholm, Pauliina 2015. Masennus muutti opiskeluhaaveet. Helsingin Sanomat 24.2.2015. A 11.

Harra, Toini 2014. Terapeuttinen yhteistoiminta. Asiakkaan osallistumisen mahdollistaminen toimintaterapiassa. Akateeminen väitöskirja. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Rovaniemi: Acta Universitatis Lappeensis 288.

Hautala, Tiina – Hämäläinen, Tuula – Mäkelä, Leila – Rusi-Pyykönen, Mari 2013. Toiminnan voimaa. 3., uudistettu painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Helsingin Klubitalo ry 2009. Verkkodokumentti. <www.helsinginklubitalo.org> Luettu 8.5.2014.

Humprey, R. 2005. Model of processes transforming occupations. *Journal of Occupational Science* 12 (1). 36—44.

Järvikoski, Aila – Härkäpää, Kristiina 2011. Kuntoutuksen perusteet. Näkökulmia kuntoutukseen ja kuntoutustieteeseen. 5.painos. Porvoo: WSOYpro.

Kuhanen, Carita – Oittinen, Pirkko – Kanerva, Anne – Seuri, Tarja – Schubert, Carla 2010. Mielenterveyshoitotyö. Helsinki: WSOYpro.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. Annettu Helsingissä 22.9.2000.

Leighton, Alexander H. 1952. The Collected Papers of Adolf Meyer. Teoksessa Winters, Eunice E. (toim.): *Mental Hygiene IV*. Baltimore: The Johns Hopkins Press. 13—28.

McKay, Colleen E. — Osterman, Ruth — Shaffer, Joseph — Gerrard, Evan — Olivera, Nelson 2012. Adapting Services to Engage Young Adults in ICCD Clubhouses. *Psychiatric Rehabilitation Journal* 35 (3). 181—188.

Repo, Päivi 2015. Mielenterveysongelmat ajavat nuoria eläkkeelle ennätysmäärin. Helsingin Sanomat 3.1.2015. A 10.

Salokangas, Raimo K. R. 2015. Nuorten työkyvyttömyys ei ole hoidosta kiinni. *Lääkäri-lehti* 3-4. 113—114.

Stakes 2011. ICF. Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus. 4. painos. Jyväskylä: Bookwell oy.

STT 2014. Mielenterveyskuntoutujien työhön paluuseen apua Klubitaloilta. Verkkodokumentti. < <https://www.sttinfo.fi/release?releaseId=14002627>> Luettu 5.2.2015.

Suomen Klubitalot ry n.d. Verkkodokumentti. <<http://www.suomenklubitalot.fi>> Luettu 6.12.2014.

Suomen perustuslaki 731/1999. Annettu Helsingissä 11.6.1999.

Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. 2011. Toimintaterapeuttien ammattieettiset ohjeet. Verkkodokumentti. <<http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/images/stories/ammattieettisetohjeet2011.pdf>> Luettu 9.3.2014.

Taylor, Renée R. 2008. The Intentional Relationship. Occupational Therapy and Use of Self. Philadelphia: F.A Davis Company.

Toikko, Timo — Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy — Juvenes Print.

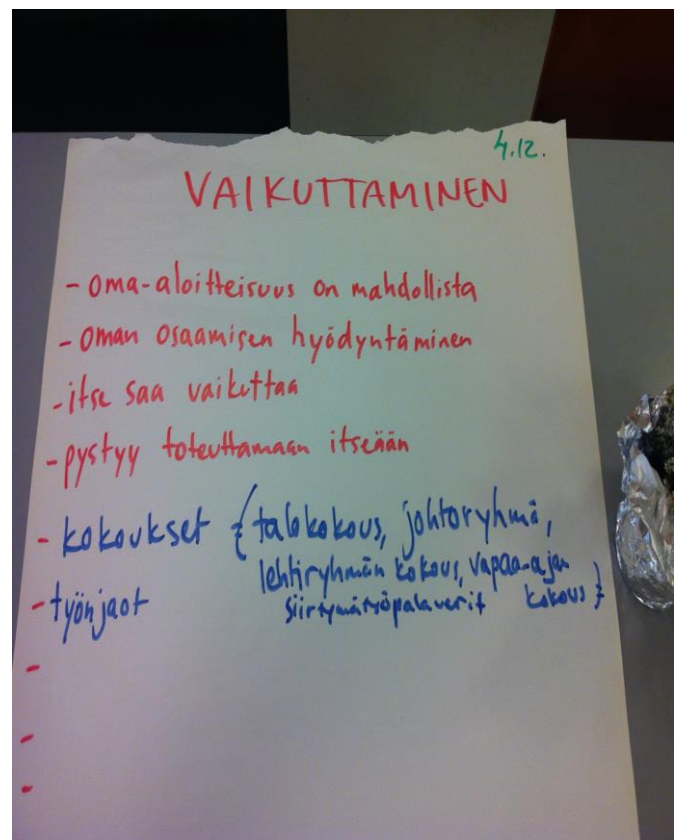
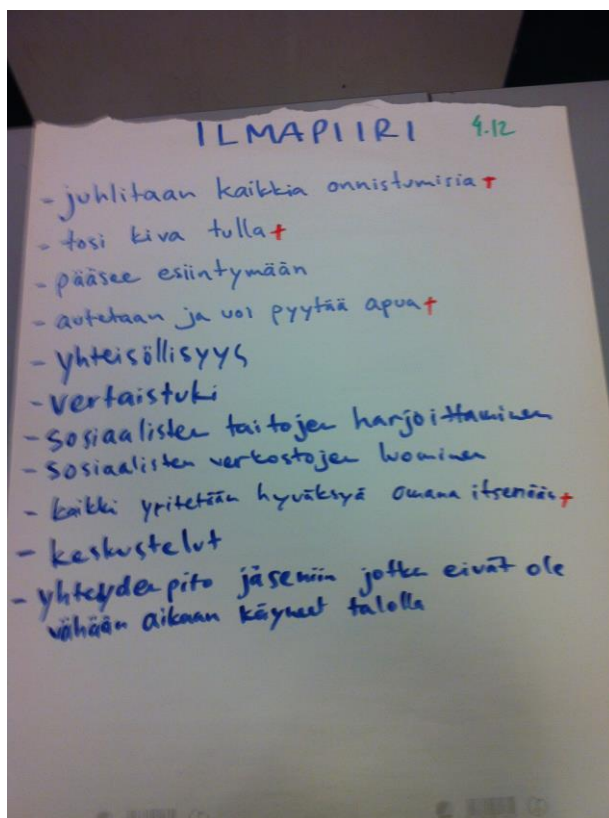
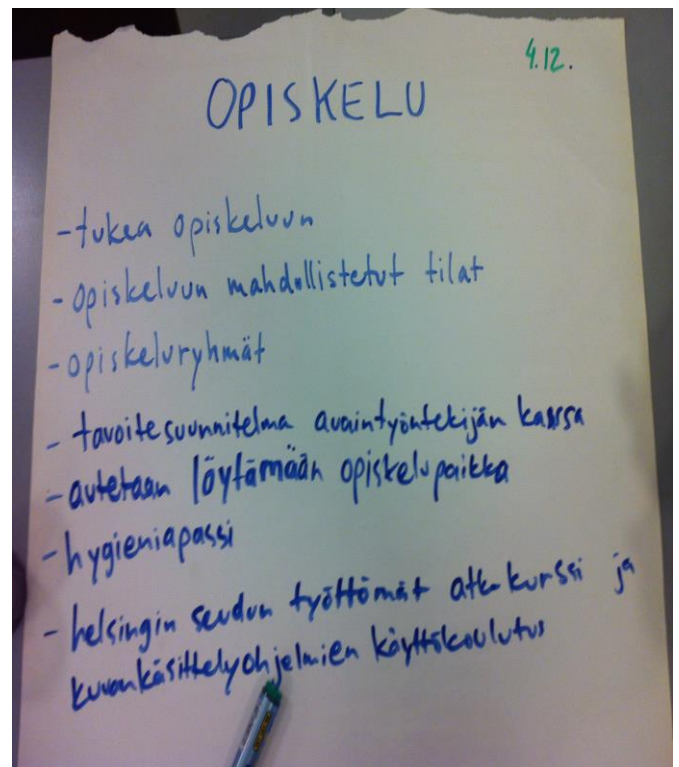
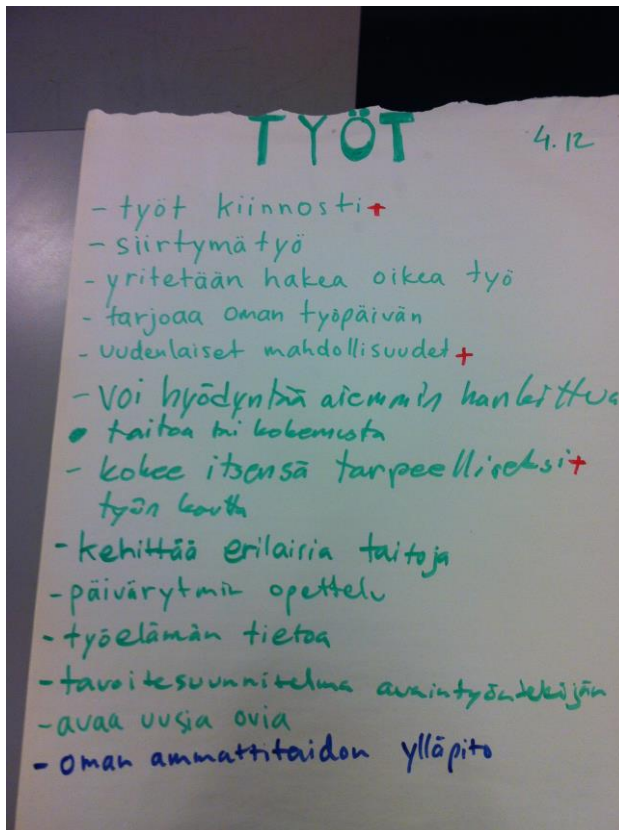
Yhteiskehittelyllä hyvinvointia 2012. Mikrokirja. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

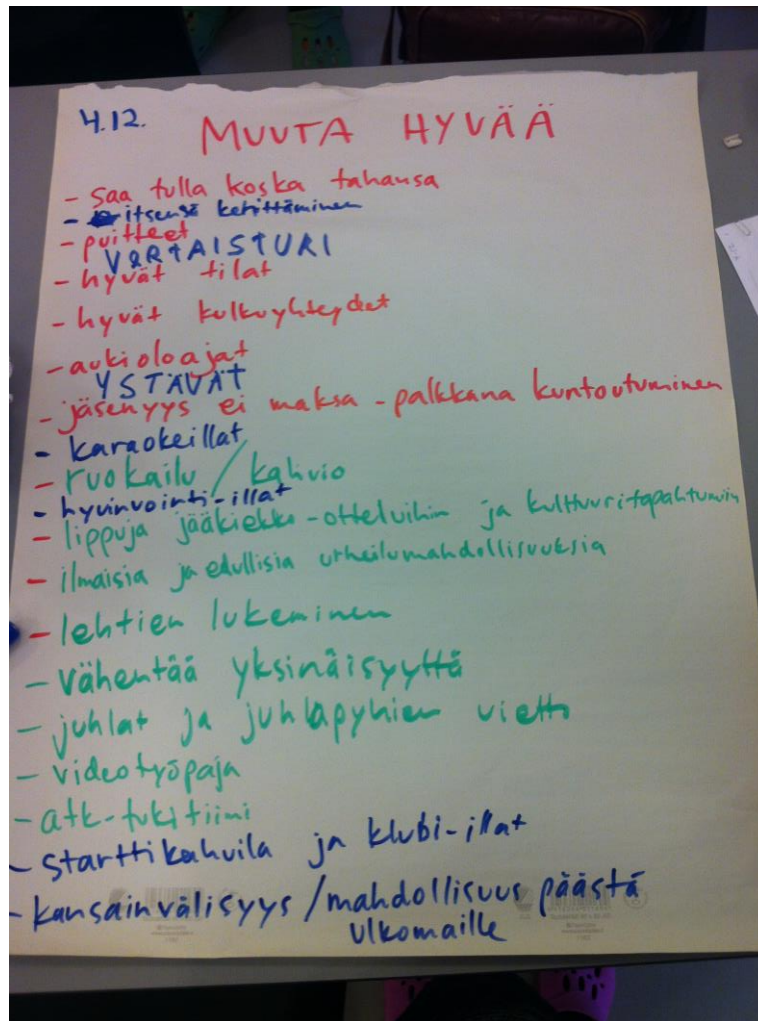
Liite 1 Keskustelun apukysymykset

Keskustelua ohjaavat kysymykset:

- Nimi, ikä, klubitalohistoriasi?
- Mikä Klubitalolla on hyvää?
- Miten kiinnostuit Klubitalon toiminnasta?
- Mitä uutta haluaisit Klubitalon toimintaan, tai onko jotain, mitä haluaisit muuttaa?
- Onko toimintojen vuorokauden ajalla tai viikonpäivällä vaikutusta osallistumismahdollisuuteen?
- Pääseekö Klubitalolla vaikuttamaan asioihin, minkälaisiin?
- Mihin Klubitalolla haluaisit vaikuttaa?
- Missä eri talon toiminnoissa olet ollut mukana?
- Mitä haluaisit tehdä täällä?
- Onko sinulla jotain erityisosaamista, jota haluaisit toteuttaa täällä?
- Mitä videolla olisi hyvä olla/näkyä?
- Kiinnostaisiko lähteä mukaan videoprojektiin?
- Mitä projektissa haluaisit tehdä? (käsikirjoitus, editointi, jne.)

Liite 2 Jäsenille merkitykselliset asiat aihealueittain jäseneltynä

Liite 3 Esittelyvideon taustarap

Eteenpäin
sanat: Ruma

Sä et oo yksin
Ei voi jäädä pysähdyksiin
On mentävä
Eteenpäin, Eteenpäin
Eteenpäin, Eteenpäin
Sä et oo yksin
Ei voi jäädä pysähdyksiin
On mentävä
Eteenpäin, Eteenpäin
Eteenpäin, Eteenpäin

Mä oon käyny pohjamudissa, veli/
Välil tuntu silt, ku demonin kaa tappelis, sisko/
Mut ymmärsin et tää o vaa pelii/
Pään sisäl epätodellinen lisko/

Mut niiku Diddylläki Donki Kong/
En oo yksin/
Yli esteiden vaik meno välil holtitont/
On tykytyksii/
Mut peli o viel keske ei voi jäädä pysähdyksiin/

Hei, kyl kaiken näköst sattuu tääl/
Mut tää on vaa elämää/
Joka reiteille tarinoita tusina mahtuu/
Ne muistoihin kerätään/

Mä oon elossa, menossa, vedossa/
Tulossa, kunnossa valmiina täydet lataamaan/
Sä voit lainaa mun tarakkaa/
Poljetaa yhes eteenpäi, ku ei tääl pysty pakittaa/

Sä et oo yksin
Ei voi jäädä pysähdyksiin
On mentävä
Eteenpäin, Eteenpäin
Eteenpäin, Eteenpäin
Sä et oo yksin
Ei voi jäädä pysähdyksiin
On mentävä
Eteenpäin, Eteenpäin
Eteenpäin, Eteenpäin

Mä oon käyny pohjamudissa, veli/

Välil tuntu silt ku demonin kaa tappelis, sisko/
Mut sit otin haltuun tän pelin/
Takas raiteille, nyt kiidän kiskoil/

Upgreidasin, mul on parempi olla/
negatiivisen feidasin, 2.0:t/
Ohjat käsis niinku elämä ois pleikkari/
Tai tyhjä canvase ja mä se painttari/

Hei, kyl kaiken näköst sattuu tääl/
Mut tää on vaa elämää/
Joka reiteille tarinoita tusina mahtuu/
Ne muistoihin kerätään/

Mä oon elossa, menossa, vedossa/
Tulossa, kunnossa valmiina täydet lataamaan/
Sä voit lainaa mun tarakkaa/
Poljetaa yhes eteenpäi, ku ei tääl pysty pakittaa/

Sä et oo yksin
Ei voi jäädä pysähdyksiin
On mentävä
Eteenpäin, Eteenpäin
Eteenpäin, Eteenpäin
Sä et oo yksin
Ei voi jäädä pysähdyksiin
On mentävä
Eteenpäin, Eteenpäin

Liite 4 Käsikirjoituksen luonnos

Merkityksellisiä asioita:

- Työ:** Uudenlaiset mahdollisuudet ja oman ammattitaidon ylläpitäminen
Kokee itsensä tarpeelliseksi työn kautta
Siirtymätyö, työpaikka, tarjoaa työpäivän/päivärytmin
- Opiskelu:** Ulkopuolisten tahojen tarjoamat koulutukset (Atk, Hygieniapassi)
- Ilmapiiiri:** Tosi kiva tulla, Vertaistuki, Kaikki yritetään hyväksyä omana itsenään
Vähentää yksinäisyyttä
- Muuta:** Jäsenten vaikutusmahdollisuudet, oma-aloitteisuuteen kannustaminen, itsensä toteuttaminen, kokoukset ja työnjaot
Saa tulla koska tahansa
Virkistys- ja vapaa-ajan toiminnot (kulttuuri, urheilu, juhlat, klubi-illat, lehdet)
Ruokailu/kahvio
Kansainvälisyys ja mahdollisuus päästä ulkomaille

Videon ideointia:

- Viestikapula henkilöltä toiselle.
  - Yhden ihmisen matka talon halki, ympärillä ääniä puhumassa ja esittelemässä taloa.
  - Mahdollisimman monia ääniä - Henkilö lähtee respasta eteenpäin ensimmäiseen kohteeseen - Ravintola esille, kokkisota?
  - Rikkoutumisen ja eheytyksen erilaisia näkemyksiä
  - Vätähdyksiä myös ulkopuolelta, esim. KHL-matsi, palloiluhalli
  - Tietokonepeli, uusi maailma aukeaa... Klubitalon kansainvälinen tausta
  - "Chaplin" tyyppinen nopeutettu siirtymä - tervetulo videotulppina
  - Kuntouttava mielekäs paikka Onnistumisen tarina muista maista
  - juhlapöytä -> ei tarvitse olla yksin.
  - Taustamusiikki Rap Hyväksyvä yhteisö, jotta kuntoutuu
  - julkisuuden henkilö, Rap... - Klubitaloräppi - Iskulaukeita eri bahtissa
  - Julkisuuden henkilö tuomaan kasvot videolle - vätähdyksiä siirtymätyöpaikoista: Diakin kirjasto?
  - Pale Face
- Vaikka ihminen on sairas, olennainen videon sanoma on näyttää terveyttä.
Kuntoutuksen päte. - Imitaatiohahmo
- jäsenenen tulo -> jäsenenä olo
- Joutsen, joka lähtee lentoon siivilleen. Kuvaa nousemista, siivet kantaa.
- Starttikahvila, Hyvän olon ilta...

Liite 5 Esittelyvideon käsikirjoitus

TARPEELLISIA IHMISIÄ -esittelyvideon käsikirjoitus

1. ulkokuva (kulkuyhteydet Kurvin ympäristössä ratikka, bussi ja metro, nopeasti liikkuva kuva josta puhuttiin palaverissa), visuaalisesti kuvaa sekavaa oloa *taustalla kadun hälinää joka voisi kuvata ihmisen päänsisäistä hälyä*

videopelimäisesti toteutettu esittelykierros Klubitalon sisällä "viestikapulana" ihmiseltä toiselle *taustalla klubitaloräppi?*

2. ulko-ovesta sisään, ovisummeria painamalla käynnistyy musiikki

3. respan esittely, iskulause? esimerkiksi "jäsenyys ei maksa, palkkana kuntoutuminen", tässä kohtaa pitäisi tulla esille, miten Klubitalo ottaa uudet ihmiset vastaan (avoimuus, hyväksyntä, yhteisöllisyys)

4. kuvan siirtyminen aulassa oleviin maailmankelloihin, videotervehdykset ulkomailta muista Klubitaloista, tuo esiin Klubitalon kansainvälisyyttä

5. siirtyminen rappusia pitkin yläkertaan hallintoyksikön tiloihin, tässä kohtaa kuvattaisiin klubitalon vaikuttamismahdollisuuksia (työnjako? aamu- ja iltapäivällä), iskulause, klubitalolehti ja sosiaalinen media

6. siirtyminen työ- ja opintoyksikköön, tässä kohtaa tuodaan esille klubitalon työ- ja opiskelumahdollisuuksia, talon virein ja nuorekkain yksikkö, hyvä henki, iskulause

7. siirtyminen ravintolayksikköön, rentofiilis - mikko soittaa kitaraa, kuhisevaa keittiötyöskentelyä, ilmainen aamukahvi, edullinen ruoka, vapaa-ajan mahdollisuudet (urheilu- ja kulttuuritapahtumat, khl-matsista hjallis-imitaatio, hyvän olon illat ja klubitaloilat), iskulause

8. poistuminen klubitalolta, "kuntoutuminen"

Liite 6 Kuvauslupa

Etelä-Suomen Klubitalo-osaajat ESKOT ry
Hämeentie 54, 00500 Helsinki
p. 09 7288 550
hallinto@helsinginklubitalo.org
www.helsinginklubitalo.org

SUOSTUMUS KUVAAMISEEN JA KUVAUSMATERIAALIN JULKAISUUN

Hyvä jäsen,

Etelä-Suomen Klubitalo-osaajat ESKOT ry tarvitsee viestintä- ja markkinointitarkoituksiin valmistettavaan esittelyvideoon klubitalotoiminnasta kertovaa kuvamateriaalia. Esittelyvideota voidaan käyttää ESKOT ry:n ylläpitämien Klubitalojen kansallisessa ja kansainvälisessä tiedottamisessa ja markkinoinnissa (sisäiset ja ulkopuolisille tahoille järjestetyt tilaisuudet, internetsivustot, muu media kuten tiedotusvälineet ja sosiaalinen media). Henkilötietolaki edellyttää, että henkilön kuvan julkaisemiseen on saatava kuvattavan suostumus. Noudatamme kuvamateriaalin käytössä ja sen julkaisussa voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä eettisesti hyväksyttäviä periaatteita.

Pyydämme suostumustanne kuvaamiseen ja kuvamateriaalin julkaisuun.

KUVAUS- JA JULKAISULUPA

Nimi _____

Klubitalon nimi ja jäsennumero

MINUA SAA KUVATA JA KUVAUSMATERIAALIA SAA KÄYTTÄÄ ESKOT RY:n
KLUBITALOTOIMINTAA ESITTELEVÄLLÄ VIDEOLLA

Paikka ja päiväys: _____

Allekirjoitus ja nimenselvennys